

institiæ extitisse cognosceris, et novissime diebus istis, nec personæ tuæ, nec propriæ parcendo pecuniæ, pro beati Petri servitio multos labores et immensa pericula pertulisti. Cum ergo, testante sacro eloquio, etiam mali patres bona data filiis suis debeant impartire (a), dignum profecto est, ut nos, qui disponente Domino universis catholice Ecclesiæ filiis debemus solitudine paterna consulere, personam tuam arctius diligamus, et tamquam specialissimo Ecclesiæ defensori in his, quæ ad statum imperii in suo robore conservandum, et utilitatem ac liberationem catholice Ecclesiæ spectare noscuntur, tam secundum ecclesiasticum officium, quam temporaliter, imperatoriam potentiam augeamus. Hoc nimirum intuitu allodium bonæ memoriæ comitissæ Mathilde, quod utique ab ea beato Petro constat esse collatum, vobis committimus, et ex Apostolicæ Sedis dispensatione concedimus, atque in præsentia fratrum nostrorum archiepiscoporum, episcoporum, abbatum, necnon principum et baronum, per anulum investimus: ita videlicet, ut centum libras argenti singulis annis nobis et successoribus nostris exolvat, et post tuum obitum proprietatem ad ius et dominium sanctæ Romanæ Ecclesiæ cum integritate absque diminutione et molestia revertatur. Quod si nos vel successores nostros in eandem terram venire, manere, transire oportuerit, tam in susceptione, quam in procuratione atque securo conductu, prout Apostolica Sedes decreverit, honoremur. Qui vero arces tenuerit, vel rector terræ fuerit, beato Petro et nobis nostrisque successoribus fidelitatem faciant. Caeterum pro caritate vestra, nobili viro Henrico Bavarie duci genero vestro, et filie vestræ uxori eius, eandem terram cum præfato censu et supradictis conditionibus apostolica benignitate concedimus: ita tamen, ut idem dux hominum faciat, et fidelitatem beato Petro ac nobis no-

(a) Luc. xi, 15. (R. T.)

strisque successoribus iuret. Post quorum obitum, prædictum comitissæ Mathildæ allodium in ius et dominium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut supra dictum est, integrum et absque diminutione atque difficultate aliqua reducat: salvo tamen semper in omnibus eiusdem S. R. E. iure ac proprietate.

Dat. Lat. vi idus iunii (1).

Dat. 8 iunii.

COELESTINUS II

PAPA CLXV

Anno aerae Christi comm. MCXLIII.

Guido, natione Tuscus, presbyter cardinalis Sancti Marci, electus est Romanus Pontifex die 26 septembris 1145, dieque eadem, quæ in dominica incidit, ordinatus et inthronizatus, ac dictus Coelestinus huius nominis secundus. Sedit in pontificatu menses v, dies xiii, impetrantibus in Oriente Manuele Comneno, in Occidente Conrado III imperatoribus. Obiit siquidem die 9 martii sequentis anni, et sepultus est in Ecclesia Lateranensi. Vacavit sedes dies iii.

I.

Confirmatio honorum omnium, ad canonicos Sancti Mariani Eugubinae civitatis pertinentium, cui privilegia nonnulla conceduntur (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona ad canonicos pertinentia confirmantur; — Ex iis nonnulla enumerantur; — Nonnulla eisdem privilegia conceduntur. — Coelestini PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

(1) Scilicet anno 1135, quo concessa huiusmodi est investitura. (2) Ex membranarum archivii Eugubini edidit Ughell., Ital. Sac., tom. I.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Benedicto Praeposito, eiusque fratribus, in Ecclesia episcopalis sedis Beati Mariani Eugubinae civitatis, Domino famulantibus, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Exordium

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, postulationibus vestris clementer impertimur assensum, et ecclesiam B. Mariani, in qua divinis estis mancipati, apostolici privilegii pagina communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem locus impraesentiarum canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis in perpetuum, et illibata permaneant: in quibus propriis haec duximus exprimenda vocabulis: plebem scilicet S. Ioannis de Civitate, plebem S. Mariae Serratam, plebem de Fisciano, plebem S. Mariae de Glodiano cum plebe Sancti Donati et Sancti Viriani, plebem Sancti Gervasii, curtem de Lavari cum aliis omnibus ecclesiis ac bonis, praedictae Ecclesiæ pertinentibus; capellam S. Bartholomaei, capellam S. Crucis, capellam S. Verecundi, capellam S. Angeli, capellam S. Georgii, capellam S. Savini, capellam S. Angeli, capellam S. Christophani, capellam S. Salvatoris, capellam S. Mariae de Mediano, capellam S. Bartholomaei de castro Venali, capellam S. Mariae, et capellam S. Georgii de Cortiva, capellam S. Mariae, capellam S. Margaritae cum omnibus suis pertinentiis, castrum montis Iuliani cum curte sua, castrum Galgate cum curte sua, castrum Algnanir, castrum Agelli. Prohibemus quoque, ut infra antiquos terminos maioris sive baptis-

Bona ad canonicos pertinentia confirmantur.

Ex iis nonnulla enumerantur.

malis Ecclesiæ absque vestra permissione nullus Ecclesiam aedificare praesumat, nec ab hominibus infra eosdem terminos habitantibus decimas vel oblationes exigat, nec eos ad sepulturam ad alia loca transire compellat; sed iuxta Apostolum, quibus spiritualia seminatis, eorum carnalia nullo prohibente metatis (a); clericos vero, sive laicos, qui de saeculari habitu converti, et in vestra Ecclesia religiose vivere voluerint, recipiendi facultatem liberam vobis concedimus; sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati sint, nullus obsistat: salvo iure matricis Ecclesiæ. Decernimus ergo, etc. Amen.

Locus † sigilli.

EGO COELESTINUS catholice Ecclesiæ episcopus.

Ego Conradus Sabinensis episc.

Ego Stephanus Praenestinus episcopus.

Ego Gregorius presb. card. tituli S. Calixti.

Ego Thomas presb. card. tit. Vestinae.

Ego Petrus card. presb. tit. S. Susannae.

Ego Gregorius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi.

Ego Otto diaconus card. tit. S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego . . . Bald. diac. card. S. Mariae in Via Lata.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Porticu.

Ego Nicolaus diac. S. R. E.

Datum Later. per manum Gerardi S. R. E. presb. card. ac bibliothecarii, xiv kal. novemb., indict. vii (1), incarn. dom. anno MCXLIII, pontif. vero D. Coelestini Papae anno I.

Dat. die 19 octobris anno Domini 1143, pontif. anno I.

(a) 1 Cor. xv. (R. T.) (1) Lege vi.

Nonnulla eisdem privilegia conceduntur.

et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Et allodium per investituram conceditur.

Sub censu annuo 100 lib. argenti.

De resolutione in integrum ad Sedem Apostolicam post eiusdem obitum;

Hospitalitate,

Et conditione, ut eius arcium custodes fidelitatem S. A. iurare debeant;

Eadem investitura Henrico Bavarie duci conceditur cum eisdem clausulis.

II.

Privilegium pro monasterio Sanctissimi Salvatoris, et Sancti Quirici Populonien. (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monast. sub protectione B. Petri suscipitur; — Ei bona omnia confirmantur; — Horum pars enumeratur; — Confirmantur quoque decimae possessionum omnium. — Monachis sacros ordines a quo maluerint episcopo recipiendi tribuitur facultas. — Ab iisdem tantummodo abbatem eligi statuitur. — Decretum immunitatis et exemptionis. — Solitae clausulae. — Coelestini PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Alberto abbati monasterii Sancti Salvatoris, et Beati Quirici Populonien., eiusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

Exordium. Officii nostri nos hortatur auctoritas, ut religiosas personas, et loca, eorum regimini deputata, paternis affectibus diligamus, et ipsorum quieti salubriter, auxiliante Domino, provideri curemus. Proinde, dilecte in Domino filii Alberte abbas, tuis rationabilibus postulationibus clementer annuendum duximus, et Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, ac Sancti Quirici monasterium, cui Deo auctore praesse dignosceris, sub B. Petri tutelam protectionemque suscipimus, et Apostolicae Sedis privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum, vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis nominibus duximus adnotanda: totam videlicet terram illam, quae est a Cala Sancti Ambrosii

Monasterium sub protectione B. Petri suscipitur.

Ei bona omnia confirmantur.

Horum pars enumeratur.

usque ad collem Scultatori, quemadmodum usque ad haec tempora, cum silvis, vineis, terris cultis vel incultis pacifice videmini possedisse: montem videlicet civitatis destructae, quae antiquitus Popolonia vocata est (1), cum omnibus suis appendiciis ibidem consistentibus, ecclesiam S. Christophori cum omnibus suis pertinentiis quae in Livellino sita est, ecclesiam S. Blasii, quae sita est in Laborcone, cum omnibus suis pertinentiis: in Corsica ecclesiam S. Nicolai in Monario cum omnibus suis pertinentiis et aedificiis, piscina Liffredi, Falconaia, Franciola, Castellone, cum omnibus suis pertinentiis, molendinum de Guidalto, la Cosella, Fabricianum, Salive, Caldanella. Decimas quoque possessionum vestrarum, sicut hactenus quiete possidetis, vobis nihilominus confirmamus. Porro ordinationes clericorum, seu monachorum vestrorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, pro libertate et reverentia eiusdem loci hoc decreto nostro indulgemus, ut, quem malueritis, adeatis antistitem; si quidem catholicus fuerit, et gratiam Apostolicae Sedis habuerit, eaque gratis et absque pravitate, quod postulatur, indulgeat. Item constituimus, ut, obeunte abbate, non alius ibi quacumque obreptionis auctoritate ordinetur, nisi quem fratres eiusdem coenobii cum communi consensu secundum timorem Dei elegerint, maxime si de eadem congregatione idoneus inventus fuerit; quod si talis, qui huic regimini congruat, inter eos inveniri non possit, aliunde sibi patrem et magistrum expectent. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profu-

(1) Urbs antiqua Etruriae, de qua in *Aeneid.* x; *Mela* II; *Plin. H. N.* III; nunc vulgo *Porto Baratto* dicitur, Plombino vicina ad 3 mill. pass. (n. T.)

Confirmantur quoque decimae possessionum omnium.

Monachis sacros ordines a quo maluerint episcopo recipiendi tribuitur facultas.

Ab iisdem tantummodo abbatem eligi statuitur.

Decretum immunitatis et exemptionis.

Solitae clausulae.

tura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non reatum suum congrue satisfaciendo correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini nostri Redemptoris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic bonae actionis fructum percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Coelestini PP. EGO COELESTINUS Eccl. catholicae episcopus ss.

Ego Corradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Theodewinus S. Rufinae episc. ss.

Ego Albericus Ostiensis episcopus ss.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones. Ego Gregorius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aur. ss.

Ego Ubaldu diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Via Lata ss.

Datum Laterani per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis, ac bibliothecarii, IX (1) decembris, indictione VI, incarn. dominicae anno MCXLIII, pontificatus vero domni Coelestini II Papae anno I.

Dat. die 5 decembris anno Domini 1143, pontif. anno I.

III.

Sancti Hierosolymitani sepulchri fratres recipiuntur sub protectione Sedis Apostolicae, eisque bona et iura confirmantur (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Dignitas sanctorum locorum in Ierusalem. — Ecclesiam S. Sepulchri (1) Errone typographi forsitan positum est IX, loco nonis; quod ex Coequelelinii supputatione colligimus, qui reddit pro die V decembris. (n. T.) (2) Ex Archiv. Vatic.

eiusque fratres sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eis quoque donationes Godefridi ducis, utriusque regis Balduini, patriarcharum, caeterorumque fidelium confirmat; — In quibus bona nonnulla enumerat. — Solitae conclusiones.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Petro Priori, et fratribus Sancti Sepulchri Hierosolymitani, tam praesentibus quam futuris canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium. Si mansuetudo et liberalitas sanctae Romanae Ecclesiae universis christianis debet opportuna solatia ministrare, multo magis his, qui religiosam vitam ducunt, et omnipotenti Domino familiariter adhaerere videntur, idipsum convenit propensius impartiri. Quia igitur, dilecti in Domino filii, iuxta regulam beati Augustini vivere decrevistis, et in loco, ubi steterunt pedes Domini, adorantes apud gloriosum sepulchrum eius, in quo triduo corporaliter requievit, et alia sacratissima loca, in quibus Redemptor mundi pro salute nostra vincula, flagella, crucis ignominiam, vulnera, mortemque sustinuit, regulariter militatis, maiori vos benevolentia et gratia dignos esse censemus, et paternis vos affectionibus volumus confovere. Vestris ergo postulationibus debita benignitate accommodantes assensum, sacrosanctam ecclesiam Sancti Sepulchri, in qua divinis obsequiis insistentes Passionem Dominicam, et victoriosissimum Crucis triumphum assidue oculata fide recolitis, nec non etiam personas vestras, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti pagina communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum canonice possidet: quaecumque etiam ab egregiae memoriae viris, duce videlicet Godefrido, et utroque rege Balduino, Venusto quo-

Exordium.

Dignitas sanctorum locorum in Ierusalem.

Ecclesiam S. Sepulchri eiusque fratres sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Eis quoque donationes Godefridi ducis, utriusque regis Balduini, patriarcharum, caeterorumque fidelium confirmat.

In quibus bona
nonnulla enu-
merat;

que, et aliis patriarchis, eidem loco iuste collata sunt, aut imposterum a patriarchis, vel aliis Dei fidelibus rationabiliter conferentur, firma vobis et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: medietatem videlicet oblationum S. Sepulchri, et omnes oblationes altarium in ecclesia Sancti Sepulchri existentium, sicut patriarcharum dono vobis rationabiliter donatae sunt: domos, stationes, et furnos omnes civitatis Hierusalem, exceptis duobus, hospitalis videlicet, et ecclesiae Sanctae Mariae Latinae, sicut dono ducis Godefridi, et fratris eius Balduini, et aliorum honorum hominum vobis legitime concessa sunt: casaliaque, quae possidetis in territorio Hierusalem, Mahumercam videlicet cum pertinentiis suis, Sabaret, Cafarcab, Calandicam, Armotiam, Ramittam, Bertilgeb, Bethsari, Deveris cum pertinentiis suis: in territorio Caesariensi castellum Feniculi cum pertinentiis suis: in territorio Tyri, casale de Riva cum pertinentiis suis, hortum, quem habetis inter murum et antemurale civitatis Tyri; hortum, quem habetis infra et circa Antiochiam; Ecclesiam Quarantanae cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Petri in Ioppa cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Sepulchri in Acon cum terra et domo, quam dedit vobis Lambertus Als, et aliis pertinentiis suis; in territorio eiusdem civitatis ecclesiam Sanctae Mariae de Humas cum pertinentiis suis; ecclesiam Sanctae Mariae in civitate Tyro cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Sepulchri in monte Peregrino cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Georgii in Montanis cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Sepulchri in Brundusiana civitate cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Sepulchri in Bartoleto cum pertinentiis suis; Ecclesiam, quam habetis in Venusina civitate dono

Cam ecclesie
nonnullis et
pertinentiis ea-
rum.

Nicolai eiusdem civitatis episcopi cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Sepulchri iuxta Troiam civitatem cum pertinentiis suis; ecclesiam Sancti Theodori martyris ante portam Beneventanae civitatis cum pertinentiis suis; castellum Cereiti cum pertinentiis suis, quod nobilis vir Albertus Bolandraceus comes ecclesiae Sancti Sepulchri donavit; ecclesiam, quam habetis in episcopatu Constantiensi in villa, quae vocatur Irendorf. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Apostolicae Sedis, et patriarchae Hierosolymitani reverentia, et episcoporum, in quorum parochiis Ecclesiae vestrae sitae sunt, canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco insta servantibus sit pax D. N. I. C. quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri card. ac bibliothecarii, iv idus ianuarii, indictione vii, incarnationis dominicae

Decretum pro
immunitate su-
praedictarum
concessionum:

Cam solitis
conclusionibus
et comminatio-
ribus.

MCXLIII (1), pontificatus vero domni Coelestini Papae II anno 1.

Dat. die 10 ianuarii anno Domini 1144,
pontif. anno 1.

IV.

Confirmatio ecclesiae S. Mariae in Undesdorf, bonorumque omnium ad eandem pertinentium (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesia apostolico privilegio munitur — Sub censu annuali unius bisantii. — Bona omnia ei confirmantur. — Eamque ordinarii iurisdictioni subiicit Pontifex. — Solitae clausulae. — Coelestini PP. subscriptio.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Richardo praeposito Ecclesiae Sanctae Mariae de Undesdorf, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis petitionibus clementer annuimus, et praefatam Ec-

Ecclesia
apostolico pri-
vilegio munitur

(1) Lege quarto, et loco anni 1143, legendum esse 44 duximus, prout etiam in sequentibus duobus, Ecclesiae S. Mariae Undesdorf, et altero Fesulanae Ecclesiae concessis privilegiis, quia mense ianuarii fere ad totum septembrem anni 1143, Innocentius II in Petri cathedra adhuc sedebat. Quo fit, ut diploma, Ferrariensi Ecclesiae datum 11 nonas maii anno MCXLIII, a cl. viro Iusto Fontanino relatum ex archiv. Vatic. tom. II Rerum Comaclensium, pag. 537, consulto omittamus. Quae vero fides huic monumento scripto post mortem Coelestini II PP. danda sit, ipsi viderint, ad quos examen illius controversiae pertinet. Attamen si in notis chronologicis Fontaniniani privilegii non 11 nonas maii MCXLIII legatur, sed 11 martii MCXLIV, nullum de illius auctoritate dubium supererit: firmum siquidem penes diplomaticae rei peritos, ac constans est ex solo notarum chronologicarum vitio, male falsitatem vel interpolationem diplomatum deduci. (2) Ex Metropoli Salsburgensi Hundii, tom. III.

Bull. Rom. Vol. II.

60

clesiam, quae a nobili viro Ottone comite Palatino in proprio allodio fundata est, et sub censu unius bisantii, nobis nostrisque successoribus annualiter persolvendi, communimus: imprimis siquidem statuente, ut ordo canonicus secundum beati August. regulam perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur; praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Chrisma vero, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes clericorum, qui ad sacros ordines sunt promovendi, a dioecetano suscipiatis episcopo; si quidem catholicus fuerit, et gratiam atque communionem Sedis Apostolicae habuerit, et ea gratis absque aliqua pravitare vobis voluerit exhibere; alioquin, liceat vobis catholicum, quemcumque malueritis, adire antistitem. Sepulturae quoque libertatem praefatae Ecclesiae apostolica auctoritate donamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem

Sub censu an-
nuali unius bi-
santii.

Bona omnia ei
confirmantur.

Eamque ordi-
narii iurisdic-
tionis subiicit
Pontifex.

Solitae clau-
sulae

loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Coelestini PP. subscriptio.

EGO COELESTINUS catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Datum Lat. per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri card. et bibliothecarii, xii kal. martii, indict. vii, incarnat. dom. anno mxcxlv, pontificatus vero domni Coelestini II Papae anno i. Dat. die 19 februarii (1) anno Domini 1144, pontif. anno i.

V.

Privilegium confirmationis honorum, ad S. Fesulanam Ecclesiam pertinentium, et iurium omnium, eiusdem episcopo spectantium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam Fesulan. sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eique bona omnia confirmat; — Illorum partem enumerat. — Decimarum, oblationum, et testamentorum pars iuxta canonum statuta ei elargitur. — Bona ad hanc Ecclesiam pertinentia diripi, minui, vel retineri prohibetur sub diro anathemate. — Coelestini PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Ionahe Fesulano episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio, fratribus nostris tam vicinis quam longe positis paterna nos convenit provisione consulere; et Ecclesiis, quae Domino militare noscuntur, suam iustitiam conservare, ut quemadmodum, disponente Domino, patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemus in opere. Huius rei gratia, dilecte in Domino frater, pre-

(1) Annus 1144 bissextus habuit diem xii kal. martii, respondentem 19 februarii. Error igitur in Cocquel. edit. est corrigendus; ibi enim ponitur dies 18 feb. (n. r.) (2) Edidit Ughell., Ital. Sac., tom. iii, ubi de episcopis Fesulanis.

ces tuas rationabiles elementer admittimus, et Fesulanam Ecclesiam, cui Deo auctore praesesse dignosceris, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio confirmamus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possides, aut in futurum rationabilibus modis, Deo propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et per vos Fesulanam Ecclesiam, et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis: monasterium Sancti Bartholomaei, quod Fesulis situm est, monasterium Sancti Martini in Maiano, monasterium Sancti Gaudentii in Pede Albis, plebem Sancti Petri de Romana, plebem Beati Petri de Cascina, plebem Sancti Ioannis de Caprilia, plebem Sancti Leonini in Collina. Caeteras vero tam plebes quam ecclesias, quae Fesulanam Ecclesiam iuris esse noscuntur, castella quoque, villas, ac alias possessiones, sicut in privilegio praedecessoris nostri bonae memoriae Innocentii Papae nominatim vobis confirmata sunt: ordinationes etiam praedictorum monasteriorum et baptismalium Ecclesiarum, quae Fesulanam Ecclesiam subditae sunt, absque vestro assensu sibi usurpare praesumat: in capellis autem vestrarum plebium liberam ordinationem, et debitam obedientiam absque alicuius contradictione plebani habeant, sicut per privilegium felicitis memoriae Paschalis Papae eis concessum est: salva proprii episcopi debita reverentia. Partem vero decimarum, oblationum, testamentorum, et caeterorum reddituum ecclesiasticorum, per vestrum episcopatum secundum statuta canonum vobis confirmamus; et, ut nulla ecclesia in eodem episcopatu construatur, et constructa absque vestra licentia cuilibet subiciatur, interdicimus: salva tamen in omnibus Romanae Sedis iustitia et auctoritate. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones

Ecclesiam Fesulan. sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex

Eique bona omnia confirmat

Illorum partem enumerat

Decimarum, oblationum, et testamentorum pars iuxta canonum statuta ei elargitur.

Bona ad hanc Ecclesiam pertinentia diripi, minui, vel retineri prohibetur sub diro anathemate.

auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, tibi et fratribus tuis, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non reatum suum congrue satisfaciendo correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Coelestini PP.

EGO COELESTINUS catholicae Ecclesiae subscripsi.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Ego Conradus Sabinensis episcopus subscripsi.

Ego Albericus Ostiensis episcopus subscripsi.

Ego Stephanus Praenestinus episcopus subscripsi.

Ego Ilmarus Tusculanus episcopus subscripsi.

Ego Petrus Albanensis episcopus subscripsi.

Ego Raynerius presbyter cardinalis tit. S. Priscae subscripsi.

Ego Guido presbyter cardinalis tituli Sanctae Caeciliae subsc.

Ego Thomas presbyter cardinalis tit. Vestinae subscripsi.

Ego Nicolaus presbyter cardinalis tit. S. Cyriaci subsc.

Ego Manfredus presb. cardinalis tit. S. Sabinae subscripsi.

Ego Guido diaconus cardinalis Ss. Cosmae et Damiani subsc.

Ego Gerardus diaconus cardinalis S. Mariae in Domnica subsc.

Ego Ioannes diaconus cardin. S. Mariae Novae subscripsi.

Datum Laterani per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, ii nonas martii, indictione vi, incarnationis dominicae anno mxcxliii (1), pontificatus vero D. Coelestini Papae II anno i.

Dat. die 6 martii anno Domini 1144, pontif. anno i.

VI.

Enumeratio et confirmatio iurium, privilegiorum, ac bonorum Ferrariensis Ecclesiae, cui undecim massas minores de iure Sedis Apostolicae donat Coelestinus PP. (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Ferrarien. episcopus a cardinalibus S. R. E. eligendus, et a Summo Pontifice consecrandus. — Illi Ecclesiae antiqua iura confirmantur; — Eamque sub perpetuo iure Sedis Apostolicae fuisse, et fore declaratur. — Comitatus Ferrarien. fines praescribuntur. — Annuus census et supremi iuris insignia Sedi Apost. reservantur. — Caetera bona eiusdem Ecclesiae propria enumerantur et confirmantur. — Poena 100 librarum auri violatoribus privilegii huius. — Addito diro anathemate. — Coelestini PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Coelestinus episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Gryphoni Ferrariensi episcopo, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ad hoc in Apostolicae Sedis cathedra, disponente Domino, constituti esse conspicimur, ut Ecclesiarum omnium curam gerere, ius suum cuique tribuere, praesertim iis, qui beati Petri iuris existunt, conservare et integre debeamus. Ad exemplar itaque praedecessoris nostri bonae

(1) Lege mxcxlv. (2) Ex vv. Codd. Vaticanis edidit v. cl. Iustus Fontaninus.

Ferrariensis
episc. a cardin.
S. R. Ecclesiae
eligendus, et a
Summo Ponti-
fice consecran-
dus.

memoriae Papae Innocentii, iuxta tenorem privilegiorum, Ferrariensem episcopum a cardinalibus nostris eligendum; et a Romanae Sedis antistite consecrandum decrevimus; atque Ferrariensem Ecclesiam sub iure et dominio Sedis Apostolicae hoc decreto manere sancimus. Te igitur, clero, et populo Ferrariensi in fidelitate beati Petri persistentibus, ad instar praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Vitaliani, Hadriani, Leonis, Benedicti, Ioannis, Alexandri, Paschalis et Innocentii Romanorum Pontificum, sanctae Ferrariensi Ecclesiae, tamquam Apostolicae Sedis filiae fundos eiusdem matris, et patrimonia confirmamus: ipsam videlicet massam Babylonicam, quae vocatur Ferrara, cum duodecim fundis suis, cui alias undecim massas nostras minores cum omni obedientia atque servitute subrogamus: idest massam et ripam Palatiolum cum duodecim fundis suis, et Constantiacum cum duodecim fundis suis, simulque massam Quartisianam cum duodecim fundis suis, et totam et integram massam Donoro cum duodecim fundis suis, nec non massam Curulum, et massam Salettam cum viginti quatuor fundis suis, et massam Seneticam et Castillonem similiter cum fundis suis: similique modo massam, quae vocatur Fermignana cum omnibus fundis suis. Has quidem praedictas massas cum omnibus, ad earum iura pertinentibus, de dominio et iure atque potestate huius sanctae Romanae Ecclesiae, in sanctam Ferrariensem Ecclesiam per hanc donationis et traditionis paginam donamus et tradimus, ut ab hac hora in antea liceat tam tibi, carissime frater Grypho episcopo, quam successoribus tuis, in singulis massis Ecclesias cum clericis, presbyteris, diaconibus ordinare et consecrare; illud omnimodo sancientes, ut Ferrariensis Ecclesia cum tota parochia sua in iure et dominio ac privilegio nostrae sanctae Romanae Ecclesiae beati Petri, cuius est patrimonium, perpetuo conservetur, et sit semper sub

Illi Ecclesiae
antiqua iura
confirmantur.

Etiamque sub
perpetuo iure
Sedis Aposto-
licae fuisse, et
fore declaratur.

nostra electione, ordinatione atque consecratione: ut quicumque per nos illic electus, ordinatus, et consecratus fuerit, ille honoris huius ac potestatis integritate fungatur. Comitatus autem Ferrariensis fines et termini sunt: ab oriente ab una parte fluminis Padi, altera nostra massa Phiscalia et Veteraria: a Veteraria, usque ad fossam Bossonis transeunt flumen Sandali, usque Bucilletum, per Bucilletum transeunt flumen, Gabiana per Luduriam circumdant villam Marazam et Madrariam, pervenientes usque Maletum, a Maletum pergunt iuxta Argilem Anxianum per paludes et piscarias usque Vitricam, et transeunt Vitricam veniunt usque fossam Buranam, et per fossam Buranam exeunt in Padum, et descendunt ad occidentem usque ad Ulmum Formosam, quae certa finis est inter Romaniam et Longobardiam: ad (1) altera autem parte fluminis fines sunt similiter ab oriente Callis de Fine, quae finis est inter nostrum comitatum Ferrariensem, et alterum nostrum comitatum Comacensem, et extendunt se per paludes et piscarias usque ad fossatum de Silvule, circumdant massam Corneti, et Longanum, quae de nostro comitatu Ferrariae est, descendunt inde ad occidentem per paludes et piscarias usque in flumen Tartari et per ipsum flumen Tartari pergunt usque in flumen Padi. Sane ab habitatoribus ipsis maioris massae Ferrariae malas et pravas consuetudines removemus; nisi tamen, sicut soliti sunt, ad suffragium nostrae sanctae Romanae Ecclesiae annualiter per illorum nuncium unaquaeque libera persona capitis massarii de moneta Venetiae denarios singulos dabit. Census vero, et tributis, atque telonei de ripa et flumine unam medietatem pro benedictione ad communem utilitatem, et meliorationem seu restorationem iam dictae maioris massae concedimus, et alteram medietatem ad nostras manus reservamus; etiam unam medie-

Comitatus Fer-
rariensis fines
praescribuntur

Annus cen-
sus et suprem-
iuris insignia
Sedi Apostoli-
cae reservan-
tur.

(1) Forsitan ab. (R. T.)

Pravas con-
suetudines non
exigendas asse-
rit.

Cetera bona
eiusdem Eccle-
siae propria
enumerantur et
confirmantur.

Poenam 100 li-
brarum auri
contra violato-
res privilegii
hulus.

tatem similiter telonei de mercato nobis conservamus, et alteram medietatem praefato episcopo nostro condonamus; placitum quidem generale similiter in dominio et potestate sanctae Romanae Ecclesiae tenemus, ut ante nostrum nuncium semel in anno faciendo iustitiam ab omnibus per tres dies custodiat. Collectam vero vel fodrum, aut pravam vel iniustam functionem, aut dationem seu consuetudinem, nequaquam exigimus; sed omnia pro Dei timore, atque amore praefatae sanctae nostrae ecclesiae Beati Georgii omnibus habitatoribus ipsius maioris massae percipimus, aliasque minores massas, et sicut supradictum est, cum omnibus servitutibus suis subiugamus. Praeterea quaecumque Ecclesias et possessiones, quaecumque etiam bona, quae impraesentiarum iuste et canonice possides, aut in futurum rationabiliter, Deo propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et per vos Ferrariensi Ecclesiae, illibata permaneat; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: plebem S. Georgii de ultra Padum, plebem Sanctae Mariae de Pado, plebem Sancti Georgii de Tamara, plebem Sanctae Mariae de Gabiano, plebem Sanctae Mariae de Vicoventia, plebem Sancti Petri de Cupario, plebem Sancti Stephani de Formignana, plebem Sancti Apollinaris de Friscallo, plebem Sancti Martini de Rupina, plebem Sanctae Mariae de Vicobariono, plebem Sanctae Mariae de Septem-Policinio, plebem Sancti Stephani de Caligo, plebem Sancti Donati de Peduvio, plebem Sancti Antonii de Picazolio, plebem Sancti Georgii de Trecenta, plebem Sanctae Mariae de Cinisello, plebem Sancti Michaelis de Bregantio cum capellis et earum pertinentiis, ecclesiam Sancti Romani de Tartaro: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua sane ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, et aut Ferrariensem Ecclesiam his, quae supradicta

sunt diminuere, aut sanctae Sedis Apostolicae sua in eis iura, quae superius significata sunt, auferre praesumpserit, poenae et compositionis nomine reddat eidem sanctae Sedi Apostolicae auri optimi libras centum; et, nisi quae male praesumpta sunt, satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eisdem Ecclesiis iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego COELESTINUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Guido presbyter cardinalis Sancti Chrysogoni.

Ego Rainerius presbyter cardinalis tituli Sanctae Priscae.

Ego Goizo presb. cardinalis tituli Sanctae Caeciliae.

Ego Thomas presb. cardinalis tituli Vestinae.

Ego Ubaldus presb. cardinalis tituli Sanctae Praxedis.

Ego Gilibertus presb. cardinalis tituli Sancti Marci.

Ego Nicolaus presb. cardinalis tituli Sancti Cyriaci.

Ego Manfredus presb. cardinalis tituli Sanctae Sabinae.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.

Ego Theodewinus Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Albertus Ostiensis episcopus.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Georgius diaconus Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Gerardus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Domnica.

Addito dno
anathemate.

Coelestini PP

et S. R. Eccle-
siae cardina-
lium subscri-
ptiones.

Ego Ioannes diaconus cardinalis Sanctae Mariae Novae.

Ego Ioannes Paparo diaconus card. S. Hadriani.

Datum Laterani per manum Gherardi sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis, ac bibliothecarii, II nonas maii, indictione VII, incarnationis dominicae anno MCXLIV, pontificatus vero domni Coelestini II Papae anno I.

Dat. die 6 martii anno Domini 1144, pontif. anno I.

LUCIUS II

PAPA CLXVI.

Anno aerae Christi comm. MCXLIV.

Gerardus Caccianicus (1) ex provincia Emiliae, patria Bononiensis, ex patre Visco, (2) antea canonicus regularis S. Augustini, et presbyter cardinalis Sanctae Crucis in Hierusalem, electus est et consecratus Romanus Pontifex die 12 martii 1144, et Lucius secundus nuncupatus. Sedit in pontificatu menses XI, dies XVI, imperantibus, in Oriente Manuele Comneno, in Occidente Conrado III imperatoribus. Obiit siquidem die 25 februarii sequentis anni, et sepultus est in basilica Lateranensi. Vacavit sedes diem unam.

I.

Privilegium confirmationis honorum, iurium et exemptionum monasterii S. Columbani Bobien. dioecesis (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apost. recipitur. — Eiusque bona omnia, et hic potissimum enunciata con-

(1) Sic eum vocat Pagius Iunior; Baronius vero Camerarium appellat. (2) Prout habetur in quodam Codice Vaticano a Baronio relato. (3) In Historia Bobien. Ecclesiae edidit Ughell., Ital. Sac., tom. IV.

firmantur; — Et donationes omnes episcoporum, aliorumque; — Pro quibus omnibus nemini liceat quidquam a monachis exigere. — Abbatis electionem monachis concedit Pontifex. — Decretum pro immunitate monast. a cuiuscumque personae molestia, vi, etc., sub excommunicationis, et dignitatum privationis, poena. — Fausta haec servantibus adprecatur. — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Oglerio abbati S. Columbani Bobienais, et eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, ut et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et Beati Columbani ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communitimus, statuantes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: curtem S. Martini cum ecclesia et castro, quod dicitur Petra-Carava, cum suis pertinentiis, curtem S. Salvatoris cum ecclesia et pertinentiis suis, curtem de Cruce cum ecclesia et pertinentiis suis, curtem de Garda cum ecclesiis, districtu et pertinentiis suis, curtem de Carelli cum ecclesia et pertinentiis suis, curtem de Gravilia cum ecclesia et pertinentiis suis, curtem quae vocatur Gomorga cum ecclesia, districtu, et pertinentiis suis: plebem S. Albani in Candiubrio cum decimis et pertinentiis

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipitur.

Eiusque bona omnia, et hic potissimum enunciata confirmantur.

suis, ecclesiam S. Mariae in Monte-Lungo cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Siphoriani; curtem Neblani cum decimis et pertinentiis suis, curtem S. Martini in valle Purpuria cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam S. Evasii in Quintiano cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Petri in Masi cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Georgii, quae est sita in Monte-Acuto, cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Thomae in Romano cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam de Ceresola cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Antonini de Braida cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Georgii de Montale cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Andreae in Travano cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam S. Mariae in Spelunca cum pertinentiis suis, ecclesiam Novam cum pertinentiis suis, ecclesiam Bartholomaei in Sarto cum pertinentiis suis, et medietate mercati, ecclesiam Sancti Desiderii cum pertinentiis suis, mercatum Sancti Columbani, et aliud mercatum de Oliva, censum decem solidorum papiensium in curte Oremale, villam de Stabulo, villam de Cativana Nova, decimam de Bradello Antonino, villam de Busbagnio, villam de Salse, mansum Gavone, possessionem Tedisii de Cicogni, villam de Riuturni, et brodium et pratum Doaicatum in monte Penicis, montem de Merconico, villam de Cereto, villam de Cavanna cum braida Dominica, Sepetelli, et Roveretum, montem de Cesina, villam de Roncore, villam de Faidelli, Pratum Longum, mansum Rugoli, Gambalata, Runchum de Grillo fractum, Runchum de Pradalia, mansum Barbuti, mansum de Petra Columba, mansum de Bazavil, mansum de Iucaritia, mansum de Silva, mansum de Costalda, mansum de Conflenti, mansum de Gorda, mansum Boni Senioris de Caulo, mansos de Violi Casaria, mansum Lisignoli inter Bobium et Treviam, mansum de Mocio, mansum de Gosliuo, mansum de Cisino,

mansum de Hiblo, mansum Guizi, mansum Corezala, mansum de Albino, mansum de Cucco, mansum de Bivis, mansum Marconis de Caneto, mansum de Sancto Desiderio, mansum de Guerro, decimam Giselberti de Gurra, mansum de Ponzi-podo, mansum Rustici de Stavella, mansum Ioannis Benedicti de Caulo, decimam Lanfranchi de Ottone, mansum Savonarii, mansum Hugonis et Alberti de Degathapi, mansum vallis Lovariolae, mansum de Pradelle de Sarto, mansum Semerzarii, mansum de Pradelle, mansum Borelli de Sarto, mansum Semerzarii, mansum de Solario, mansum de Maliolli, mansum Coiorum, mansum Petrochi et Ioannis de Coniolo, sortem unam in Liobe, sortem unam in Runcho Ioannis, sortem unam in Parratio, et censum de Cornulo: braidam de Ponte, braidam iuxta fossatum de Batalia, braidam in campo Fasiani, braidam in Pegni, braidam in Marcelasco: pratum, quod dicitur Codugnar, cum vineis sibi adiunctis: vineam infra civitatem et molendina.

Quaecumque etiam venerab. frater noster Simeon episcopus vester, vel antecessores eius, sive etiam Aluisa uxor marchionis Malespinae cum filiis suis, vobis rationabiliter concesserunt, similiter confirmamus. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino clericus vel laicus decimas a vobis exigere praesumat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia praepnatur; sed liceat vobis communi consilio, vel parte consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. Benedicti regulam absque ullius contradictione abbatem eligere. Si vero eadem sedes episcopalis vacaverit, vel catholicum episcopum non habuerit, Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, seu basilicarum, ordinationes clericorum, a quocumque malueritis episcopo vobis suscipere liceat. Decernimus

Confirmantur quoque donationes omnes episcoporum, aliorumque;

Pro quibus omnibus nemini liceat quidquam a monachis exigere.

Abbas electionem monachis concedit Pontifex.

Decretum pro immunitate monasterii a cuiuscumque personae molestia, vi, etc., sub excommunicationis et dignitatum privationis poena.

Fausta hanc servantibus adprecatur.

Lucii PP.

et S. R. Eccl. card. subscriptiones

ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestiis fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Pontificis canonica iustitia, et Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua ergo in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episc. ss.

Ego Albericus Ostiensis episcopus ss.

Ego Petrus Albanensis episcopus ss.

Ego Gregorius presbyter card. tituli S. Calixti ss.

Ego Goizo presbyter cardinalis tituli S. Susannae ss.

Ego Gregorius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. Ss. Cosmae et Damiani ss.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Porticu ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani, et scriptoris sacri palatii, idibus martii, indict. vii, incarnationis dominicae

anno MCXLIV, pontificatus vero domni Lucii II Papae anno i.

Dat. die 15 martii anno Domini 1144, pontif. anno i.

II.

Privilegium confirmationis bonorum omnium, et iurium sanctae Ferrariensis Ecclesiae, quae sub perpetuo iure Sedis Apostolicae cum pertinentiis omnibus esse et fore declaratur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ferrarien. episcopum a cardinalibus S. R. E. eligendum, et a Summo Pontifice consecrandum decernit. — Eidem Ecclesiae antiqua iura confirmat. — Massae Babilonicae donatio cum aliis undecim massis et fundis suis rata habetur. — Ecclesiam ipsam cum bonis omnibus et pertinentiis sub perpetuo iure Sedis Apostolicae esse et fore declarat Pontifex; — Comitatusque Ferrariensis fines praescribit; — Malas consuetudines removet; facta facultate unum denarium libere praestandi. — Annuos vero census, et suprematus insignia Sedi Apostolicae reservat. — Pravis consuetudinibus reiectis. — Caetera bona illius Ecclesiae propria enumerat et confirmat. — Poenas corporales et spirituales indicit contra huiusmodi decreta violantes; — Eaque servantibus aeterna bona adprecatur. — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Gryphoni Ferrariensi episcopo, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Ad hoc in Apostolicae Sedis cathedra, disponente Domino, constituti esse conspicimur, ut Ecclesiarum omnium curam gerere, et ius suum cuiusque tribuere, praesertim his quae beati Petri iuris existunt, conservare integre debeamus. Ad exemplar itaque praedecessorum nostrorum felix memoriae Papae Innocentii, et Coelestini, Romanorum Pontificum, iuxta tenorem privilegiorum, Ferrariensem episcopum a cardinalibus nostris eli-

(1) Ex tom. iv Hist. Ferrariensis Prisciani.

Exordium.

Ferrariensem episc. a cardin. S. R. Ecclesiae eligendum, et a Summo Pontifice consecrandum decernit;

Eidem Ecclesiae antiqua iura confirmat.

Massae Babilonicae donatio cum aliis undecim massis et fundis suis rata habetur.

Ecclesiam ipsam cum bonis omnibus et pertinentiis sub perpetuo iure Sedis Apostolicae esse et fore declarat Pontifex:

gendum et a Romanae Sedis Antistite consecrandum decernimus, atque Ferrariensem Ecclesiam sub iure et dominio Sedis Apostolicae decreto manere sancimus. Te igitur, clero, et populo Ferrariensi in fidelitate beati Petri persistentibus, ad instar praedecessorum nostrorum bonae recordationis Vitaliani, Adriani, Leonis, Benedicti, Ioannis, Alexandri, Paschalis, Innocentii, Coelestini, Romanorum Pontificum, sanctae Ferrariensis Ecclesiae, tamquam Apostolicae Sedis filiae, fundos eiusdem matris et patrimonium confirmamus; ipsam videlicet massam Babylonicam, quae vocatur Ferraria, cum duodecim fundis suis, cui alias undecim massas nostras minores cum omni obedientia atque servitute subingamus: idest massam ripam Palatiolum cum duodecim fundis suis, et massam Constantiacus cum duodecim fundis, similiter massam Quartisianam cum duodecim fundis, et totam et integram massam Donorio cum duodecim fundis suis, et similiter massam Popularem cum duodecim fundis, nec non massam Curulum, et massam Salletam cum viginti quatuor fundis suis, simili modo massam, quae vocatur Formignana, cum omnibus fundis suis. Has quidem praedictas massas cum omnibus ad easdem pertinentibus de dominio et iure atque potestate huius sanctae Romanae Ecclesiae in sanctam Ferrariensem Ecclesiam per hanc donationis paginam donamus et tradimus, ut ab hac hora in antea liceat tam tibi, carissime frater Grypho episcopo, quam successoribus tuis, in singulis massis ecclesias cum clericis, presbyteris, diaconis ordinare et consecrare; illud omnimodis sancientes, ut Ferrariensis Ecclesiae tota parochia sua in iure et dominio ac privilegio nostrae sanctae Romanae Ecclesiae B. Petri, cuius est patrimonium, perpetuo conservetur, et sit semper sub nostra electione atque consecratione; et quicumque episcopus electus, ordinatus et consecratus fuerit, ille honoris huius ac potestatis in-

tegritate fungatur. Comitatus autem Ferrariensis fines et termini sunt: ab oriente ab una parte fluminis Padi altera nostra massa Phiscalia et Veteraria usque ad fossam Bossonis transeunt flumen Sandali usque Bucilletum, transeunt flumen Gabbiana, per Ludriam, circumdant Villam Magnam et Madrariam pervenientes usque Maletum, et a Maletio pergunt iuxta Argilem Anxianum per paludes et piscarias usque Vitricam, veniunt usque fossam Buranam, per fossam Buranam exeunt in Padum, descendunt ad occidentem usque ad Ulmum Formosam, quae certa finis est inter Romaniam et Longobardiam: ab altera autem parte fluminis fines sunt similiter ab oriente callis de Fine, quae finis est inter nostrum comitatum Ferrariensem et alterum nostrum comitatum Comaclensem, et extendunt se per paludes et piscarias usque ad fossatum Silvule, circumdant massam Corneti et Longanum, quae de nostro comitatu Ferrariense est, descendendo inde ad occidentem per paludes et piscarias usque ad flumen Tartari pergunt usque in flumen Padi. Sane habitatoribus ipsis maioris massae Ferrariensis malas et pravas consuetudines removemus; nisi tamen, sicuti soliti sunt, ad suffragium sanctae Romanae Ecclesiae annualiter per illorum nuncium unaquaque libera persona capitis Massarii de moneta Venetiae denarios singulos dabit. Census vero et tributum, atque telonei de ripa et flumine unam medietatem pro benedictione ad communem utilitatem et meliorationem seu restaurationem iam dictae maioris massae concedimus, et alteram medietatem ad nostras manus reservamus: similiter telonei de mercato unam medietatem nobis conservamus, et alteram medietatem praedicto episcopo condonamus: placitum quidem generale similiter in dominio et potestate sanctae nostrae Romanae Ecclesiae tenemus, ut ante nostrum nuncium semel in anno faciendo iustitiam, ab omnibus per tres dies custodiatur: collectam vero vel

Comitatusque Ferrariensis fines praescribit;

Malas consuetudines removet; facta facultate unum denarium libere praestandi.

Annuos vero census, et suprematus insignia Sedi Apostolicae reservat.

Pravis consuetudinibus relictis;

Caetera bona illius Ecclesiae propria enumerat et confirmat.

Poenas corporales et spirituales indicit contra huiusmodi decreta violantes;

fodrum, aut pravam vel iniustam functionem aut dationem seu consuetudinem nequaquam exigimus; sed omnia pro Dei timore, atque amore praefatae nostrae sanctae Ecclesiae B. Georgii omnibus habitatoribus ipsius massae peperimus, aliasque minores massas, et, sicut supra scriptum est, cum omnibus suis servitutibus subingamus. Praeterea quascumque ecclesias et possessiones, quaecumque etiam bona, impraesentiarum iuste et canonice possides, aut in futurum rationabilibus modis, Deo propitio, poteris adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et per vos Ferrariensi Ecclesiae, et illibata permaneant: in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: plebem Sancti Georgii de ultra Padum, plebem Sanctae Mariae de Gabiana, plebem S. Mariae de Vicentia, plebem S. Martini de contra Padum, plebem S. Georgii de Tamara, plebem S. Petri de Cupario, plebem S. Stephani de Formignana, plebem S. Appollinaris de Trissicallio, plebem Sancti Martini de Rupina, plebem S. Mariae de Vico Bariono, plebem S. Mariae de Septem Policino, plebem S. Stephani de Caligo, plebem S. Donati de Pedurio, plebem S. Antonini de Ficariolo, plebem S. Georgii de Trecenta, plebem S. Mariae de Cinisello, plebem S. Michaelis de Bragantio cum capellis et earum pertinentiis, ecclesiam S. Romani de Tartaro: salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua sane ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, et aut Ferrariensem Ecclesiam his, quae supra scripta sunt, diminuere, aut Sanctae Sedis Apostolicae sua in eis iura, quae superius significata sunt, auferre praesumpserit, poenae compositionis nomine reddat eidem Sanctae Sedi Apostolicae auri optimi libras centum; et nisi, quae male praesumpta sunt, satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere

de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eisdem Ecclesiis iusta servitutibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episc.

Ego Gregorius presbyter cardinalis tit. Calixti.

Ego Goizo presbyter cardinalis tituli Sanctae Caeciliae.

Ego Thomas presbyter cardinalis tituli Vestinae.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis S. Praxedis.

Ego Guilbertus presbyter cardinalis tituli Sancti Marci.

Ego Nicolaus presb. cardinalis tituli S. Cyriaci.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae.

Ego Gerardus Sabinensis episcopus.

Ego Theodewinus S. Rufinae.

Ego Albertus Ostiensis episcopus.

Ego Stephanus Praenestinus episc.

Ego Imarus Tusculanus episcopus.

Ego Petrus Albanensis episcopus.

Ego Gregorius diaconus cardinalis tit. Sanctorum Sergii et Bacchi.

Ego Otto diaconus cardinalis tit. Sancti Georgii ad Velum-Aureum.

Ego Guido diaconus cardinalis tituli Sanctae Mariae in Domnica.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister.

Ego Petrus diaconus Sanctae Mariae in Portico.

Ego Gr. Sanctae Romanae Ecclesiae indignus diaconus.

Ego Ioannes diaconus cardinalis tituli Sancti Hadriani.

Ego Gregorius diaconus cardinalis S. Michaelis Archangeli.

Et quae servitutibus aeternae bonae appreciantur.

Lucii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Ego Ioannes diaconus cardinalis Sanctae Mariae Novae.

Ego Hugo Romanae Ecclesiae diaconus tit. Sanctae Luciae in Orphea.

Ego Astaldus diaconus cardinalis Sancti Eustachii.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, idibus martii, indict. VII, incarnationis dominicae anno MCLIV, pontificatus vero D. Lucii Papae II anno I.

Dat. die 15 martii anno Domini 1144, pontif. anno I.

III.

Confirmatio bonorum et privilegiorum, a Summis Pontificibus monasterio S. Petri Perusii ord. S. Benedicti concessorum (1). Similia diplomata concessere monasterio huic Benedictus V, anno 978, Silvester II, 1002, Leo IX, 1033, Nicolaus II, 1059, Alexander II, 1065, Paschalis II, 1115, Innoc. PP. II, 1137.

SUMMARIUM

Exordium. — Bona monasterii confirmantur; — Enumerantur. — Monachos in spiritualibus episcopo dioecetano subiectos declarat Pontifex. — Abbatis electionem ad monachos, consecrationem ad Rom. Pontificem pertinere statuit. — Missas, stationes, ordinationesque publicas in eodem monasterio absque abbatis consensu fieri vetat; — Illudque interdici, aut qualibet occasione molestari, prohibet. — Adversus perturbantes, seu occupantes bona et iura monasterii, excommunicationem promulgat. — Benefactoribus benedictionem elargitur. — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Bernardo abbati monasterii S. Petri, quod secus Perusinam civitatem situm est, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris regulariter promovendis, in perpetuum.

Exordium.

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere

(1) Ex archiv. monasterii huius editit Margarinus, Bullar. Cassin., par. II. num. CLXV.

monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, atque praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, praefatum monasterium, in quo divino manipati estis obsequio, Apostolicae Sedis privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem locus impraesentiarum iuste et legitime possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, vobis vestrisque successoribus firma et illibata permaneant, tam in Ecclesiis quam in cellis, curtibus, plebibus, monasteriis, fundis, atque casalibus, in quibus utique haec propriis nominibus duximus exprimenda: plebem scilicet S. Constantii, S. Rufini, S. Martini et S. Ioannis, plebem S. Martyrii, ecclesiam S. Benedicti in Agellione cum suis pertinentiis, ecclesiam S. Iustini cum curte sua, ecclesiam S. Andreae et S. Angeli de Aliano cum suis pertinentiis, ecclesiam S. Mariae in Ciciliano, et S. Clementis, curtem de Casale, curtem de Petroniano, quidquid vobis pertinet de curte et ecclesia S. Donati in Civitella, nec non terram Ugonis nepotis Bernonis de Monte-Nigro. Apostolicae quoque Sedis tibi munimine confirmamus ecclesias Sanctorum Appollinaris, Blasii et Montani cum suis pertinentiis: salvo annuo censu Pharphensis (1) Ecclesiae. Quin etiam confirmamus massas tres, in comitatu Perusino positas, unam, quae vocatur Pusulo, alteram Filoncio, et aliam, quae nuncupatur Casalina, cum ecclesiis, casis, vineis, campis, hortis, montibus cultis et incultis, et omnibus pertinentiis suis: monasterium S. Angeli in comitatu Assisinate, in loco, qui dicitur Limisano, cum cellis, capellis, et omnibus sibi pertinentibus: ecclesiam S. Archangeli sitam iuxta lacum Perusi-

(1) Lege *Farfensis*.

Bona monasterii confirmantur;

Enumerantur

num, monasterium S. Salvatoris in Po-
thale, monasterium S. Petri in Ploiano
cum universis eorum pertinentiis, eccle-
siam S. Silvestri in Morcelle, ecclesiam
S. Donati: ius, quod habetis in Agello,
ecclesiam S. Mariae in Podio cum suis
pertinentiis, ecclesiam S. Pauli in Mon-
ticello, ecclesiam S. Petri de Petroniano
cum curte sua. Sane Chrisma, Oleum
sanctum, consecrationes altarium seu ba-
siliarum, ordinationes monachorum, qui
ad sacros ordines fuerint promovendi, et
clericorum ad idem monasterium perti-
nentium, a dioecesano accipietis episcopo,
si quidem catholicus fuerit, et si ea gratis
ac sine pravitate voluerit exhibere; alio-
quin liceat vobis catholicum, quem ma-
lueritis, adire antistitem, qui nostra fultus
auctoritate, quae postulatis, indulgeat.
Obeunte vero te, nunc eiusdem loci ab-
bate, vel tuorum quolibet successorum,
nullus ibi qualibet subreptionis astutia
vel violentia praeponatur, nisi quem fra-
tres communi consensu, vel fratrum pars
consilii sanioris, secundum Dei timorem,
et B. Benedicti regulam elegerint, a Ro-
mano Pontifice consecrandum. Missae
autem publicas in eodem monasterio per
episcopum fieri, vel stationes, aut ordi-
nationes aliquas celebrari, praeter abbatis
ac fratrum voluntatem, omnimodo pro-
hibemus; ne in servorum Dei recessibus,
ocasio popularibus praebeatur ulla con-
ventibus. Nec ulli episcopo facultas sit,
praeter Romani Pontificis conniventiam,
idem coenobium, aut eius cellas gravare,
interdicere, excommunicare, seu exactio-
nes novas imponere. Nec saecularium
procerum cuiquam liceat fodrum, vel aliud
servitium ab eodem monasterio, aut eius
pertinentiis extorquere: salvo nimirum
iure ac dominio sanctae Romanae Eccle-
siae. Decernimus ergo, ut nulli omnino
hominum liceat, eandem Ecclesiam teme-
re perturbare, aut eius possessiones
auferre, vel ablatas retinere, seu iniuste
datas, suis usibus vendicare, vel teme-
rariis vexationibus fatigare; sed omnia

integra conserventur, eorum, pro quorum
gubernatione et sustentatione concessa
sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua
igitur in futurum ecclesiastica saecula-
risve persona, hanc nostrae constitutionis
paginam sciens, contra eam temere venire
tentaverit, secundo tertiove commonita,
si non satisfactione congrua emendaverit,
potestatis honorisque sui dignitate careat,
reamque se divino iudicio existere de
perpetrata iniquitate cognoscat; et a sa-
cratissimo Corpore ac Sanguine Dei et
Domini Redemptoris nostri Iesu Christi
aliena fiat, atque in extremo examine di-
strictae ultioni subiaceat. Cunctis autem
eidem loco iusta servantibus sit pax Do-
mini nostri Iesu Christi, quatenus et hic
fructum bonae actionis percipiant, et apud
districtum Iudicem praemia aeternae pacis
inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae epi-
scopus ss.

Ego Gregorius cardinalis presbyter S.
Calixti ss.

Ego Goizo presbyter cardinalis tituli
S. Caeciliae ss.

Datum Laterani per manum Baronis
capellani et scriptoris, idibus martii, iu-
dict. VII, incarnationis dominicae anno
MCLIV, pontificatus vero D. Lucii II
Papae anno I.

Dat. die 15 martii anno Domini 1144,
pontif. anno I.

IV.

*Simile privilegium monasterio S. Ioannis
Parmen. dioecesis ordinis S. Benedicti (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione
Sedis Apostolicae suscipitur; — Bonaque
omnia eidem confirmantur; — Nonnulla
enumerantur. — A decimarum solutione
eximitur, propriaeque ei conceduntur. —
Sepulturam in eodem coenobio cuiquam li-

(1) Ex archiv. monasterii huius edidit Marga-
rinus, Bullar. Cassin., par. II, num. CLXV.

Monachos in
piritalibus
episcopo dioe-
cesano subie-
ctos declarat
Pontifex.

Abbas ele-
ctionem ad mo-
nachos, conse-
crationem ad
Romanum Pon-
tificem perti-
nere statuit.

Missae, statio-
nes, ordinatio-
nesque publicae
in eodem mo-
nasterio absque
abbatis consen-
su fieri vetat.

Illudque in-
terdicti, aut qua-
libet occasione
monasterii pro-
hibet.

Adversus per-
turbantes, seu
occupantes
bona et iura
monasterii, ex-
communicatio-
nem promulgat

Benefactoribus
benedictionem
elargitur.

Lucii PP.

et S. R. Eccle-
siae cardina-
lium subscri-
ptiones.

beram fore declarat Pontifex; salvo iure
matricis Ecclesiae. — Excommunicatio-
nem adversus illud molestantes; — Be-
nedictionem benefactoribus elargitur.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis Guidoni abbati monasterii Sancti Iohannis,
quod in Parmensi urbe situm est, eiusque fra-
tribus, tam praesentibus quam futuris regu-
lariter vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Quoniam sine verae cultu religionis nec
caritatis unitas potest subsistere, nec Deo
gratum exhiberi servitium, expedit apo-
stolicae auctoritati, religiosas personas
diligere, et loca, in quibus divinis vacant
officiis, Sedis Apostolicae munimine con-
fovere. Ideoque, dilecti in Domino filii,
vestris rationabilibus postulationibus cle-
menter annuimus; et praedecessorum no-
strorum, felicis memoriae Paschalis et
Innocentii, Romanorum Pontificum, ve-
stigiis inhaerentes, ecclesiam Sancti Ioh-
annis, in qua divino mancipati estis ob-
sequio, sub beati Petri et nostra prote-
ctione suscipimus, et praesentis scripti
pagina communimus; statuentes, ut quas-
cumque possessiones, quaecumque bona
impraesentiarum iuste et canonice pos-
sident, aut in futurum concessione Pop-
tificum, largitione regum vel principum,
oblatione fidelium, seu aliis iustis modis,
Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis
vestrisque successoribus, et illibata per-
maneant; in quibus haec propriis duxi-
mus exprimenda vocabulis: in eodem
episcopatu Parmensi ecclesiam S. Ste-
phani, quae est in Burgo, ecclesiam S.
Michaelis de Arcu, ecclesiam Sancti Ste-
phani de Torano, ecclesiam Sancti Savini
cum curte, ecclesiam Sancti Laurentii de
Ramusello, castrum Ramuselli cum eccle-
sia, castrum Sancti Vitalis cum eccle-
sia et curte, ecclesiam de Gainaco,
ecclesiam Sancti Silvestri de Insula, eccle-
siam Sancti Salvatoris de Sanguineo
cum castro et curte, duas partes curtis
Sacciae, et quod iuste in Ecclesia eius-
dem loci habetis, ecclesiam Sanctae Iu-
stinae, ecclesiam Sancti Prosperi et Sancti

Monasterium
sub protectione
Sedis Aposto-
licae suscipitur;

Bonaque
omnia eidem
confirmantur;

Nonnulla enu-
merantur.

Anastasii, quae sunt in eadem civitate,
ecclesiam Sancti Iacobi, quae est in capite
Pontis, ecclesiam Sancti Petri de Burgo
Sancti Domnini, Ecclesiam de Provin-
ciano, Ecclesiam de Casadei cum omni-
bus earum pertinentiis, ecclesiam Sancti
Matthaei de Callio, ecclesiam S. Melani
cum medietate Burgi et quatuor domibus,
Ecclesiam de Paterno cum castro et curte,
ecclesiam Sancti Michaelis de Filino, et
quod iuste habetis in ecclesia S. Georgii
de Pratis: in Regiensi vero episcopatu
ecclesiam Sancti Michaelis: in Lunensi
episcopatu ecclesiam Sanctae Iustinae,
ecclesiam de Cavallaria: in episcopatu
Pistoriensi monasterium Sancti Bartholo-
maei cum ecclesia Sanctae Mariae, quae
est in Burgo, et ecclesia Sanctae Mariae,
quae est extra portam, ecclesiam Sancti
Bartholomaei de Travallio, ecclesiam S.
Domnini de Impolis cum curte et omnibus
suis pertinentiis, ecclesiam Sanctae Ma-
riae de Capiciano, ecclesiam S. Michaelis
de Valle Nebulae cum omnibus earum
pertinentiis. Decimas quoque, a discre-
tione Parmensium episcoporum monasterio
vestro concessas, vobis nihilominus con-
firmamus. Sane de laboribus, quos pro-
priis manibus aut sumptibus colitis, seu
de nutrimentis vestrorum animalium, a
vobis decimas exigi prohibemus. Quae-
cumque vero libera persona ad vos venire,
et religionis habitum suscipere voluerit,
licentiam ei concedimus. Sepulturam quo-
que ipsius loci liberam esse concedimus,
ut quicumque se illic sepeliri decreverint,
nisi forte excommunicati fuerint, eorum
devotioni, et extremae voluntati nullus
obsistat: salvo tamen iure matricis Ec-
clesiae. Decernimus ergo, ut nulli omnino
hominum liceat, idem monasterium teme-
re perturbare, aut eius possessiones
auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel
temerariis vexationibus fatigare; sed om-
nia integra conserventur, eorum, pro quo-
rum gubernatione et sustentatione con-
cessa sunt, usibus omnimodis profutura:
salva dioecesani episcopi canonica iustitia,

A decimarum
solutione exi-
mitur, propriae-
que ei conce-
duntur.

Sepulturam in
eodem coeno-
bio cuiquam li-
beram fore de-
clarat Pontifex.

Salvo iure ma-
tricis Ecclesiae.

et Apostolicæ Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Benedictionem
benefactoribus
elargitur.

Ego Lucius catholice Ecclesiæ episcopus ss.

Datum Lat. per manum Baronis capellani, et scriptoris, xvi kal. aprilis, indictione vii, incarnationis dominicæ anno mclxlv, pontificatus vero domni Lucii II Papæ anno i.

Dat. die 17 martii anno Domini 1144,
pontif. anno i.

V.

*Confirmatio bonorum omnium, et iurium
S. Cremonensis Ecclesiæ (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia Ecclesiæ confirmat Pontifex. — Bona ipsa, iuraque nonnulla enumerat. — Investituras feudorum, a presbyteris, abbatibus, aliisque factas, de bonis Ecclesiæ huius absque episcopi consensu, irritat; — Ratamque habet concordiam initam inter episcopum et canonicos maioris Ecclesiæ. — Solitæ clausulæ. — Lucii PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

(1) Ex cartulario Ecclesiæ huius edidit Ughell., Ital. Sac., tom. iv.

Lucius episcopus servus servorum Dei, venerabilis fratri Oberto Cremonensi episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Quocirca, dilecte in Christo frater Oberte episcopo, tuis postulationibus clementius annuentes, ad perpetuam Sanctæ Cremonensis Ecclesiæ firmitatem, possessiones et bona omnia, quæ impræsentiarum Ecclesiæ eadem iuste possidet, sive in futurum, Domino largiente, iuste atque canonice acquisierit, apostolica auctoritate firmamus; inter quæ omnia, hæc prima visa sunt nobis exprimenda: quicquid scilicet curati telonei, atque ripatici, et portatici de Cremonensi civitate ad publicam sanctionem pertinuerit, tam de ipsius civitatis comitatu, quam de parte curtis Sexpilas: necnon ripas et piscarias a Vulpariolo usque in caput Aduæ cum molendinis, et cum uniuscuiusque navis solito censu, sicut continetur in præcepto, et in tuis notitiis: seu cum per solutionem omnium navium causa mercandi Cremonam adeuntium, tam Venetorum, quam caeterorum navium, et cum curata omnium negotiorum, quæ fiunt in prædicta ripa: distractionem civitatis infra et extra per quinque miliariorum spatia: altare quoque S. Hymerii, canonicam, et dest..... quas canonici soliti sunt suscipere de manu episcopi per beneficium, equos, tractus, operas, districtus, legationes, ostes, itinera, forum, et caetera, quæ in præfato præcepto continentur: et de abbate et monasterio Sancti Laurentii, sicut iuste continetur in privilegiis tuis, et in præceptis imperatorum: ecclesias insuper Sancti Salvatoris, et S. Martini de Morengo, et S. Andreae de Brugnano, et S. Mariæ de Rumano, et ecclesias de Farinate, de Vailate, et S. Stephani de Aufonigo, de Fontanella, de castro Sancini, de S. Bassiano, de S. Petro in Curte,

Exordium.

Bona omnia
Ecclesiæ confirmat
Pontifex.

Bona ipsa, iuraque
nonnulla enumerat.

de S. Ioanne in Castro-Veteri, de S. Michaeli in Burgo, de S. Siro, de Questro, de Albano, de Lacu-Obscuro, de Scandolaria, de Clavatone, de castro Vivariolo, de Via-Cava, de Sancta Maria, de Commessaio, de Dufno, de Corrigia-Viridi, de Paugoneta, de Ciconiaria, de ecclesia S. Margaritæ, de Citanova, salvo statuto censu monasterii S. Petri: in ecclesia Sancti Pauli de Citanova ius episcopale, sicut per fratrem nostrum Indicum ex mandato prædecessoris nostri bonæ memoriæ Coelestini Papæ statutum est: omnes etiam plebes cum capellis, et baptismales ecclesias cum eorum pertinentiis, quas in præsentem quiete et canonice possides: de omnibus ecclesiis, quæ sunt in tuo episcopatu, obedientiam, et synodalia, et caetera secundum debitam consuetudinem ecclesiarum Cremonensis episcopi: curtem etiam, quæ Barianum dicitur, et Maleum, Crottam, Montodanum, Rivatellam, Monterionem, Iovis-Altam, Fornovum, Sencium, Platenam, atque Mocianicam cum castris et villis, eorumque pertinentiis: castrum de Rivigingo cum omni sua integritate, et partes in curtibus Gabiano, Vidalasco, Ternolasco, publica intus et extra, seu etiam in Azanello, Fontanella: et quaecumque prudentiæ tuæ studio prænominatæ Ecclesiæ iuste acquisita, vel acquirenda sunt, præsentem apostolicæ sanctionis nostræ pagina corroboramus: investituras quoque feudorum, in tuo episcopatu a presbyteris, archipresbyteris, seu abbatibus tuis factas de bonis ecclesiarum absque tuo tuorumque prædecessorum consilio vel consensu, irritas esse sancimus; et, ne deinceps huiusmodi investiturae fiant, omnimodo prohibemus. Concordiam vero illam, quam inter te et maioris Ecclesiæ Cremonensis canonicos prædecessor noster bonæ memoriæ Papa Calixtus fecit, et scripto suo firmavit, ratam manere censemus, ut videlicet nullus in maiori Ecclesia constituatur canonicus præter assensum et voluntatem episcopi, qui sicut Ecclesiæ

Investituras
feudorum, a
presbyteris, ab-
batibus, aliis-
que factas, de
bonis Ecclesiæ
huius absque
episcopi con-
sensu, irritat;

Ratamque ha-
bet concordiam
initam inter
episcopum et
canonicos ma-
ioris Ecclesiæ.

caput est, ita voluntas eius et ratio debet præcedere: canonici episcopo obedientiam in manu eius promittant et teneant: ad mensam canonicorum, quando cum canonicis comederit, cum uno clerico et uno serviente, vel cum duobus clericis veniat, et tamquam episcopus honoretur: de altari S. Himerii omnem oblationem recipiat præter edenda, quæ ad pedem altaris offerunt, et ad usum canonicorum reserventur, et præter medietatem cereæ et incensi, quæ ibi offeruntur, quæ ad Ecclesiæ servitium reserventur: archidiaconum, cantorem, et alias personas episcopus consensu canonicorum constituat: ecclesiam S. Michaelis, et prædia, et possessiones, quas episcopus per idoneos testes propriæ ad episcopatum pertinere probaverit, quiete pacificeque obtineat: et quia canonici domum, in qua olim habitaverant, ad ampliandam Ecclesiam concesserunt; domum, in qua modo habitant, licet iuris episcopi fuerit, pro concordia tamen et charitate deinceps ad communis vitæ usum et cohabitationem retineant, et hospites, quando voluerint, in eam recipiant: salva nimirum in omnibus auctoritate sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Si quis igitur in futurum ecclesiastica sæcularive persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, et in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiæ iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Lucius catholice Ecclesiæ episcopus.

Culus capiti
nonnulla hic re-
olat.

Solitæ clausulæ.

Lucii PP.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Ego Conradus Sabinensis episcopus.
Ego Theodewinus S. Rufinae episcopus.
Ego Stephanus Praenestinus episcopus.
Ego Petrus Albanensis episcopus.
Ego GG. presb. card. tit. S. Calixti.
Ego Gai. presb. card. tit. S. Caeciliae.
Ego Thomas presb. card. S. Vestinae.
Ego Ubald. presb. card. S. Praxedis.
Ego Manfredus presb. card. S. Sabinae.
Ego Otto diac. cardinalis S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Guido diac. card. Ss. Cosmae et Damiani.

Ego Ioannes diac. card. S. Mariae Novae.

Datum Laterani per manus Baronis capellani et scriptoris, xvi kal. aprilis, indict. vii, incarn. dom. MCXLIV, pontificatus vero D. Lucii II Papae anno i.

Dat. die 17 martii anno Domini 1144, pontif. anno i.

VI.

Confirmatio iurium omnium, immunitatum, et honorum S. Olivolensis Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Aliena iura per episcopos non invadenda. — Huiusmodi decreta pro Ecclesia Olivolensi confirmans, inter eius terminos ne quis patriarcha vel episcopus spiritualem iurisdictionem ullam exerceat, interdicat. — Data tantum facultate Gradeni patriarchae provinciale concilium inibi celebrandi; — Iura eiusdem, bonaque omnia confirmat. — Solitae conclusiones. — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Io. Olivolensi, seu Castellanae Ecclesiae episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Aequum et rationale est, ut sancta Romana Ecclesia, quae Ecclesiarum omnium caput est et magistra a Domino

(1) Ex authographo Patriarchali Tabulario Venetiarum edidit Ughell., Ital. Sac., tom. v.

constituta, tamquam pia mater, curam et sollicitudinem habeat, et eas a pravorum hominum molestiis provida circumscriptione custodiat. Proinde nos, qui, licet indigni, in loco B. Petri apostolorum principis, disponente Domino, residemus, fratres nostros episcopos debita benignitate diligere, et Ecclesiis sibi commissis sua debemus ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio iura servare. Hoc nimirum charitatis intuitu, venerabilis frater Io. episcopo, tuis rationabilibus postulationibus elementer annuimus, et Olivolensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesides, Apostolicae Sedis privilegio duximus muniendam. Sanctorum quippe Pontificum decretis constat esse statutum, ut nemo alterius terminos usurpet, nec alterius parochianos indicare aut excommunicare praesumat: ut nullus primas, nullus metropolitanus, nullus unquam reliquorum episcoporum alterius adeat civitatem, aut ad possessionem; accedat, quae ad eum non pertinet, et alterius episcopi est parochiae, super cuiusquam dispositione, nisi vocetur ab eo, cuius iuris esse noscitur, nec quicquam ibi disponat, vel ordinet, aut diiudicet. Ea propter per praesentis scripti paginam prohibemus, et prohibentes statuimus, ut in Olivolensi, quae et Castellana dicitur, Ecclesia, vel in eius dioecesi, nullus patriarcha, nullus comprovincialis episcopus sine licentia tua vel successorum tuorum, ecclesiarum aut clericorum vel sanctimonialium consecrationes seu benedictiones agere praesumat; nec potestatem habeat inibi Chrisma conficere, pueros Chrismate confirmare, nec excommunicationes, aut absolutiones facere. Illud etiam adiciamus, ut in eadem parochia sine voluntate vestra passim episcoporum convocatio non fiat, nisi comprovincialis concilii Graden., quod et ipsum cum vestrae charitatis conscientia disponant, nec ibidem nisi pro graviore necessitate immorentur ultra terminos a canonibus constitutos. Praeterea nullus eorum sine licentia vestra audeat Eccle-

Aliena iura per episcopos non invadenda.

Huiusmodi decreta pro Ecclesia Olivolensi confirmans, inter eius terminos ne quis patriarcha vel episcopus spiritualem iurisdictionem ullam exerceat, interdicat.

Data tantum facultate Gradeni patriarchae provinciale concilium inibi celebrandi.

siae vestrae clericos aut illic aut alibi ordinare, vel retinere: nec parochianos quoslibet indicare, neque suos in vestra Ecclesia clericos constituere, neque de publicis criminibus poenitentias indicere; porro tam B. Marci ecclesia, quam caeterae ecclesiae, vel ecclesiarum clerici, inter eandem parochiam sub vestra obedientia et dispositione consistant; inobedientes vero, iuxta sanct. canonum sanctiones, tuae potestatis coerceantur arbitrio. Sane de monasteriis Ss. Hilarii, Georgii, Nicolai, Sanctae Crucis, S. Zachariae, S. Laurentii, S. Erasmi, S. Servuli, eandem vobis obedientiam permanere sancimus, quam praedecessores vestri obtinuisse noscuntur. Porro abbates in vestra parochia constituti publicas missas in Ecclesiis non suis minime celebrare praesumant. Sancimus etiam, ut illi, qui in vestra parochia assidue commorantur, et quibus tam ipsis quam eorum familiis spiritualia administratis, decimas vobis absque alicuius contradictione persolvant. Prohibemus autem, ut nullus episc., nullus abbas, eis, tam sanis quam infirmis, publice poenitentiam iniungere, vobis inconsultis, nisi forte urgente mortis articulo, audeat. Ad haec adicientes decernimus, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impresentiarum iuste ac legitime possidet, aut in futurum canonice, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus in perpetuum, et intemerata permaneant. Si quis igitur imposterum huic nostrae constitutioni temere contraire tentaverit, secundo tertiove communitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sanctissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus

Iura eiusdem, bonaque omnia confirmat.

Solitae conclusiones.

et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus etc.

Ego Conradus Sabinensis episc. etc.

Ego Albericus Ostien. episc. etc.

Ego Imarus Tusculanus episc. etc.

Ego SS. presb. card. tit. Calixti etc.

Ego Gilibertus presb. card. tituli S. Marci.

Ego Rainerius presb. card. tituli S. Stephani in Coelio monte.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae.

Ego Gregorius diac. card. S. Sergii et Bacchi.

Ego Guido diac. card. Ss. Cosmae et Damiani.

Ego Gerardus diac. card. S. Mariae in Domnica.

Ego Gregorius S. Romanae Ecclesiae indignus diac. scripsi.

Rodolphus diac. card. S. Luciae in Septa Solis.

Dat. Lat. per manum Baronis capellani, et scriptoris, xii kal. aprilis, indict. vii, incarnat. dominicae, anno MCXLIV, pontificatus vero D. Lucii II PP. anno i.

Dat. die 21 martii anno Domini 1144, pontif. anno i.

VII.

Confirmatio concordiae, initae inter canonicos Ruthenenses et monachos Mussilienses, super ecclesia S. Amantii, et sepultura civium Ruthenensium (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesias quas monasterium possidet, sub protectione Sedis Apostolicae suscipit, — Ac praesenti privilegio confirmat. — Concordiam inter monasterium et capitulum roborat. — Decretum immunitatis ab omni molestia, adiectis solitis poenalibus conclusionibus. (R. T.)

(1) Ex archiv. Ecclesiae huius edidit Baluzius, Miscellan., tom. ii, pag. 128.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Petro Massiliensi abbati, eiusque successoribus regulariter promovendis, in perpetuum.

Exordium.

Aequum et rationabile esse dinoscitur ut qui ad Ecclesiarum regimen assumpti sumus, eas et a pravorum hominum nequitia tueamur, et ipsarum quieti atque utilitati, auxiliante Domino, salubriter providere curemus. Quamobrem, dilecte in Domino filii Petre abbas, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, et Ecclesias, quas canonice possidetis, videlicet ecclesiam Sancti Amantii, quae in Ruthenensi suburbio sita esse dinoscitur, et ecclesiam Sancti Austremonii de Sales, cum capellis et omnibus ad ipsas Ecclesias pertinentibus, sub Apostolicae Sedis protectione suscipimus, atque tibi tuisque successoribus, et per te Massiliensi monasterio, praesentis privilegii pagina confirmamus. Praeterea conventionem, quae inter te et venerabilem fratrem nostrum bonae memoriae Ademmarum, eiusdem urbis episcopum, et canonicos, utriusque partis voluntate atque convenientia, rationabiliter facta est, et scripto firmata, auctoritate apostolica roboramus, et futuris temporibus ratam et inconvulsam perpetuo manere decernimus. Sed nec alicui liceat, in praefatam ecclesiam Sancti Amantii interdicti sententiam promulgare, quandiu tu vel successores tui, aut fratres tui, a Sede Apostolica evocati, de obiectis sibi querelis iustitiam facere ac recipere coram Romano Pontifice fuerint parati. Statuimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, te vel successores tuos super iis infestare, aut vobis exinde aliquam contrarietatem vel molestiam inferre. Si qua vero ecclesiastica seu saecularis persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui periculum patiat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et

Ecclesias quas monasterium possidet, sub protectione Sedis Apostolicae suscipit.

Ac praesenti privilegio confirmat.

Concordiam inter monasterium et capitulum roborat.

Decretum immunitatis ab omni molestia, dilectis solitis poenalis conclusionibus.

Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni; conservantes autem haec, omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, et nostram gratiam consequantur. Amen.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, iv kal. april., indictione vii, incarnationis dominicae anno mclxlv, pontificatus vero domni Lucii II Papae, i.

Dat. die 29 martii anno Domini 1144, pontif. anno i.

VIII.

Confirmatio bonorum, quae Gradensis Ecclesia Constantinopoli, in Histria, et Venetiis potitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam ipsam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eiusque fines iuxta Leonis IX, caeterorumque Pontificum diplomata confirmans, privilegia omnia, hactenus patriarchae concessa, rata habet; — Bona quoque omnia eidem confirmat; — Ac praecipue, quae Constantinopoli, in Histria et Venetiis legitime possidet. — Adhortatio ad Henricum patriarcham, ad iustitiam, aequitatem animi et benignitatem. — Solitae conclusiones. — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, ven. fratri Henrico Patriarchae Gradensi, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio, fratribus nostris tam vicinis quam longe positis paterna nos convenit provisione consulere, et Ecclesiis, in quibus Domino militare noscuntur, suam iustitiam conservare; ut quemadmodum, disponente Domino, patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemur in opere. Huius rei gratia, ven. frater Henrice patriarcha, tuis postulationibus clementer annuimus, et Gradensem Ecclesiam, cui auctore Deo praesse dignosceris,

(1) Ex Regesto patriarchali descriptum edidit Ughell., Ital. Sac., tom. v.

Exordium.

Ecclesiam ipsam sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

Eiusque fines iuxta Leonis IX, caeterorumque Pontificum diplomata confirmans, privilegia omnia hactenus patriarchae concessa, rata habet;

sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Igitur praedecessorum nostrorum, Pelagii, Alexandri, Urbani, et Innocentii auctoritatem sequentes, illius praecipue constitutionis tenorem servantes, quam praedecessor noster Leo IX Papa sancivit, et synodali iudicio, et privilegii pagina confirmavit, tibi tuisque successoribus, canonice substituendis, patriarchalem concedimus dignitatem, et magisterium Gradensis Ecclesiae, gerendum in his tantum finibus confirmamus, qui per supradictos praedecessores nostros eidem noscuntur Ecclesiae constituti. Crucem quoque ante te ferendam esse concedimus, nisi cum Romae fueris, aut in praesentia vel comitatu Romani Pontificis: pallium etiam fraternitati tuae, plenitudinem videlicet pontificalis officii, ex Apostolicae Sedis liberalitate largimur, quo intra Ecclesiam tuam ad missarum solemniam uti memineris eis diebus, quibus praedecessores tuos usos fuisse non ambigimus, videlicet in Nativitate Domini, Epiphania, Ypopanton (1), tribus festivitibus S. Mariae, Coena Domini, Sabato Sancto, Resurrectione Domini, Ascensione, Pentecoste, in natalitio S. Ioannis Baptistae, et omnium apostolorum, in festivitibus quoque S. Marci, S. prothomartyris Sephani, S. Laurentii, Sancti Martini, in solemnitate Omnium Sanctorum, et principalibus Ecclesiae tuae festis, necnon in ecclesiarum, episcoporum, et caeterorum clericorum consecrationibus, et anniversario consecrationis tuae die. Statuimus etiam, ut quaecumque bona, quascumque possessiones Gradensis Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum iustis modis poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant. Redditus autem, qui sive in Constantinopoli, sive in Histria, seu in Venetia, ab episcopis, abbatibus, ducibus, iudicibus, et populo Venetiae, praedecessoribus tuis, Domi-

Bona quoque omnia eidem confirmat;

Ac praecipue quae Constantinopoli, in Histria et Venetia legitime possidet.

nico videlicet et Ioanni Gradonico, eorumque successoribus, et Gradensi Ecclesiae iuste concessos, sicut eorum scriptis continentur: ecclesias quoque, a religiosis viris eidem Ecclesiae Graden. oblatas, per parochias eiusdem provinciae constitutas, cum omnibus, quae in eisdem Ecclesiis tui iuris esse noscuntur, tibi tuisque successoribus libere confirmamus. Quanto itaque, dilecte in Christo frater, maiori praerogativa nosceris sublimatus, tanto propensius tibi noveris attendendum, ut in corrigendis subditis plus apud te possit ratio, quam potestas: atque te boni dulcem, et mali pium sentiant correctorem: personas diligas, vitia persequaris; ne si aliter agere forte volueris, transeat in crudelitatem correctio, et perdas quos emendare desideras; sicque vulnus debeat abscindere, ut non possis ulcerare, quod sanum est; ne si plus quam res exigit, ferrum impresseris, noceat cui prodesse festinas; et sic alterum condatur ex altero, quatenus et boni habeant amando quod caveant, et mali metuendo quod diligant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones seu redditus auferre, minuire, aut aliquibus vexationibus seu infestationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura; salva nimirum in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax. Do-

Adhortatio ad Henricum patriarcham, ad iustitiam, aequitatem animi et benignitatem.

Solitae conclusiones.

(1) Vide superius pag. 137. (n. r.)

IX.

Confirmatio bonorum omnium et iurium ad Ecclesiam Regii Lepidi spectantium, cuius episcopis presbyteri in Regularium ecclesiis curam animarum exercentium in spiritualibus subiiciuntur (1).

SUMMARIUM.

Exordium. — Ecclesiam hanc sub protectione Apostolicae Sedis suscipit Pontifex; — Bona omnia eidem confirmat. — Horum bonorum nonnulla enumerat; — Confirmat quoque fines Ecclesiae eiusdem; — Nec non decreta Urbani I de subiectione episcopo in spiritualibus praestanda a presbyteris in ecclesiis Regularium animarum curam exercentibus. — Solitae conclusiones. — Lucii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Alberoni Regino episcopo, eiusque successoribus canonicis substituendis, in perpetuum.

Ex commisso nobis a Deo apostolatus officio, fratribus nostris, tam vicinis quam longe positis, paterna nos convenit provisione consulere, et ecclesiis, in quibus Domino militare dinoscuntur, suam iustitiam conservare; ut quemadmodum, disponente Deo, patres vocamur in nomine, ita nihilominus comprobemur in opere. Ea propter, venerabilis frater Albero episcopo, tuis petitionibus clementer annuimus, et Regionam Ecclesiam, cui Deo auctore praesse dinosceris, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus: statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum rationabiliter in eis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et per vos eidem Ecclesiae, et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis:..... canonicam Sancti Prosperi, capellam S. Ioannis

(1) Ex archiv. cathedralis edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II.

Exordium.

Ecclesiam hanc sub protectione Apostolicae Sedis suscipit Pontifex;

Bona omnia eidem confirmat;

Horum bonorum nonnulla enumerat;

Lucii PP.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

mini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Conradus Sabinensis episcopus ss.

Ego Theodewinus S. Rufinae episc. ss.

Ego Albericus Ostiensis episcopus ss.

Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.

Ego Petrus Albanen. episcopus ss.

Ego Guido presb. card. tit. S. Chrysogoni ss.

Ego Petrus presb. card. tit. Pastoris ss.

Ego Thomas presb. card. tit. Vestinae ss.

Ego Ubaldus presb. cardinalis tituli S. Praxedis.

Ego Rainerius presb. card. tituli S. Stephani in Coelio Monte ss.

Ego Manfredus presb. card. tituli S. Sabinae ss.

Ego Gerardus diac. card. S. Mariae in Domnica ss.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus ss.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Porticu ss.

Ego Gr. indignus S. R. E. diac. ss.

Ego Ioannes diac. cardinalis S. Mariae Novae ss.

Ego Gregorius diac. card. Ss. Sergii et Bacchi ss.

Ego Otto diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani ss.

Ego Hugo Rom. Ecclesiae diaconus in Sancta Lucia in Horphaea ss.

Ego Astaldus diac. card. Sancti Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Datum Laterani per manum Baronis capellani et scriptoris, II kal. aprilis, indict. VII, incarn. dom. anno MCXLIV, pontificatus vero D. Lucii Papae II anno I.

Dat. die 31 martii anno Domini 1144, pontif. anno I.

de civitate, capellam S. Iacobi, canonicam S. Geminiani, capellam S. Stephani, et caeteras capellas eiusdem civitatis, monasterium S. Thomae, monasterium S. Raphaelis, plebem de Menotio, capellam S. Iacobi de insula de Bibio cum aliis capellis eiusdem, plebem de Thoano, capellam Hospitalis de Ponte de Cavola cum suis possessionibus, et aliis capellis eiusdem plebis, plebem S. Vitalis cum capellis suis, et omnibus ad eam iure pertinentibus, plebem de Campiola, capellam S. Venantii de Busana, capellam de Valesneria, capellam de Sancto Vito cum aliis capellis eiusdem plebis, plebem de Baisio cum aliis suis capellis, plebem de Castro Ariano cum suis capellis, plebem S. Eleuchadii cum suis capellis, plebem de Albineto cum suis capellis, plebem de Paionello cum suis capellis, plebem de Lecollo cum suis capellis, plebem de Caviliano, capellam de Iano, capellam de Rezola, capellam S. Prosperi de Graxiano cum aliis capellis eiusdem plebis, plebem de Bibiano, capellas de Bibianello cum aliis capellis eiusdem plebis, plebem de Mutilana, capellas de Curviaco cum aliis capellis eiusdem plebis, plebem de Rivalta cum suis capellis, plebem de Foliano cum suis capellis, plebem de Arceto cum suis capellis, plebem de Banio cum suis capellis, plebem de Herberia cum suis capellis, plebem de Prato cum capella S. Martini de Rio, et aliis suis capellis, plebem de Bagnuolo cum suis capellis, plebem de Campo-Rotundo cum capella de Corrigia, et aliis capellis, plebem de Curte Nova, plebem de Nuvolaria cum suis capellis, ecclesias de Campogniola, plebem de Fabrica cum capella de Razolo, et aliis suis capellis, plebem S. Zenonis cum suis capellis, plebem S. Mariae de Novis cum suis capellis, ecclesiam de Gorgatela, plebem de Sancto Stephano cum capella S. Possidonii, et aliis suis capellis, plebem de Quarantula cum suis capellis, plebem S. Martini in Spina cum suis capellis de

Gavella et de Manziana, plebem de Cutiano cum capella de Mulla et aliis suis capellis, ecclesiam de Gonzaga, plebem de Villula cum suis capellis, plebem de Pigognaga cum suis capellis, plebem de Bondeno Arduini cum suis capellis, plebem de Suzaria cum suis capellis, ecclesiam de Loco-Bello, ecclesiam de Polesino, ecclesiam de Zitola, plebem de Luzaria cum capella de Sacca, et aliis suis capellis, plebem de Guardistalla cum suis capellis, monasterium de Marola, monasterium de Canusio. Praesentis quoque auctoritate decreti sancimus, et universi Regin. episcopatus fines quiete deinceps omnino et integre tam tibi quam tuis successoribus conserventur. Praedecessoris quoque nostri bonae memoriae Urbani Papae vestigiis inhaerentes sancimus, ut in parochialibus Ecclesiis, quas tenent monachi in tuo episcopatu, vestro assensu presbyteros collocent; qui, si idonei fuerint, a vobis animarum curam suscipiant, et de pleb. quidem cura vobis rationem reddant, monachis vero pro rebus temporalibus debitam subiectionem exhibeant: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem eidem Ecclesiae iura servantibus sit pax D. N. Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen; amen, amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Confirmat quoque fines Ecclesiae eiusdem.

Nec non decreta Urbani II de subiectione episcopo in spiritualibus praestanda a presbyteris in Ecclesiis regularium animarum curam exercentibus.

Solitae conclusiones.

Lucii PP.

Ego Conradus Sabinensis episc. ss.
Ego Gregorius cardinalis Ss. Sergii et
Bacchi ss.

Ego Gregorius presb. card. S. Sixti ss.
Ego Guido presb. card. S. Chrysogoni ss.
Ego Imarus Tusculanus episcopus ss.
Ego Petrus Albanus episcopus ss.
Ego Thomas presb. card. tit. Vestinae ss.
Ego Ubaldus tit. S. Praxedis ss.
Ego Manfredus presb. card. tituli S.
Sabinae ss.

Ego Nicolaus presb. card. tituli S.
Cyriaci ss.

Ego Guido diaconus card. Ss. Cosmae
et Damiani ss.

Ego Redulphus diac. card. S. Luciae
in Septa Solis subscripsi.

Ego Ioannes diac. card. S. Hadriani ss.
Ego G. R. S. Romanae Ecclesiae dia-
conus ss.

Ego Hugo Romanae Ecclesiae diaconus
in S. Lucia in Horfea ss.

Datum Laterani per manus Baronis
capellani et scriptoris, iv nonas aprilis,
indict. vii, incarnat. domin. anno MCXLIV,
pontificatus vero D. Lucii II anno 1.

Dat. die 2 aprilis anno Domini 1144,
pontif. anno 1.

X.

*Privilegium confirmationis Ecclesiae in
castro Halla clericorum regularium
S. Augustini, bonorumque ad eam per-
tinentium (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Hallensem Ecclesiam sub pro-
tectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.
— Bona omnia eidem confirmat. — Re-
gularibus ex claustris qualibet causa di-
scedere interdicit. — Praepositi electionem
committit canonicis. — Sepulturam tibi
sibi deligere cuilibet indulget. — Decre-
tum pro immunitate Ecclesiae eiusdem;
— Cum solitis clausulis.

(1) Ex Hundii Metrop. Salisburg., tom. III.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis
filiis Lanzoni Hallensi praeposito, eiusque fra-
tribus tam praesentibus quam futuris regu-
larem vitam professis, in perpetuum.

Desiderium, quod ad religionis propo-
situm, et animarum salutem pertinere
monstratur, animo nos decet libenti con-
cedere, et petentium desideriis congruum
impertiri suffragium. Eapropter, dilecti
in Domino filii, vestris iustis postulatio-
nibus clementer annuimus, et praefatam
Ecclesiam Hallensem, in qua divino man-
cipati estis obsequio, sub beati Petri et
nostra protectione suscipimus, et praes-
entis scripti privilegio communimus;
statuentes, ut in eadem Ecclesia, prout
venerabilis frater noster Conradus Salis-
burgen. archiep. ordinavit, et scripto suo
firmavit, ordo canonicus secundum beati
Augustini regulam perpetuis temporibus
inviolabiliter conservetur. Praeterea quas-
cumque possessiones, quaecumque bona,
eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et
canonice possidet, aut in futurum con-
cessione Pontificum, largitione regum vel
principum, oblatione fidelium, seu aliis
iustis modis, Deo propitio, poterit adipi-
sci, firma vobis vestrisque successoribus,
et illibata permaneant; in quibus haec
propriis duximus exprimenda vocabulis:
capellam Sanctae Mariae Muna, capellam
Sancti Georgii Chiriephero, capellam S.
Martini Nane, capellam Sancti Valentini
Morzols, capellam in castro Plaien., ca-
pellam in castro Halla, aquam in fonte
Halla, quam dedit Ebo; aquam, quam
dedit Iacco, praedia, quae dedit Sigiboto,
Unchen. et Occheim praedium, quod de-
dit Henricus et Pato, Nutzpoum, quartam
partem decimalis salis. Sane laborum ve-
strorum, quos propriis manibus aut sum-
ptibus colitis, sive de nutrimentis vestro-
rum animalium, nullus omnino clericus
sive laicus a vobis decimas exigere praes-
umat. Interdicimus etiam, ut nemini pro-
fessionis vestrae facultas sit, alicuius levi-
tatis instinctu, vel arctioris religionis ob-
tentu, sine praepositi vel congregationis

Exordium.

Hallensem Ec-
clesiam sub
protectione
Sedis Aposto-
licae recipit
Pontifex.Bona omnia
eidem confir-
mat.Regularibus
ex clastro
qualibet causa
discedere in-
terdicit.

licentia de claustris discedere; quod si
discesserit, nullus episcoporum, nullus
abbatum, nullus monachorum sine com-
munitate literarum cautione illum susci-
piat, quamdiu videlicet in Ecclesia vestra
canonici ordinis tenor, Domino praestante,
vigerit. Si vero, secundo vel tertio vo-
catus, redire contempserit, liceat eiusdem
loci praeposito, canonicam in eum pro-
ferre sententiam. Obeunte vero te, nunc
eiusdem loci praeposito, vel ad alterius
Ecclesiae regimen transeunte, sive quo-
libet tuorum successorum, nullus ibi qua-
libet subreptionis astutia vel violentia
substituatur vel praeponatur, nisi quem
fratres communi consensu, aut pars con-
silio sanioris, secundum Dei timorem, et
beati Augustini regulam canonicè provi-
derint eligendum. Sepulturam quoque
ipsius loci liberam esse concedimus, ut
eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint,
extremae voluntati et devotioni nullus
obsistat, nisi fuerint excommunicati: salva
tamen iustitia matricis Ecclesiae suae.
Decernimus ergo, ut nulli omnino homi-
num licet praefatam Ecclesiam temere
perturbare, aut eius bona vel possessiones
auferre, vel ablatas retinere, minuere,
seu quibuslibet indebitis exactionibus vel
molestiis fatigare; sed omnia integra con-
serventur, eorum, pro quorum governa-
tione et sustentatione concessa sunt,
usibus omnimodis profutura, salva ni-
mirum Salisburgen. archiep. canonica
iustitia. Si qua igitur in futurum eccle-
siastica saecularisve persona, hanc nostrae
constitutionis paginam sciens, contra eam
temere venire tentaverit, secundo tertiove
commonita, si non satisfactione congrua
reatum suum correxerit, potestatis hono-
risque sui dignitate careat, reamque se
divino iudicio existere de perpetrata ini-
quitate cognoscat, et a sacratissimo Cor-
pore ac Sanguine Dei (1) aliena fiat. Cun-
ctis autem eidem loco sua iura servan-
tibus sit pax Domini nostri Iesu Christi,

(1) Forte supplendum: et Domini Redemptoris
nostri I. C. (R. T.)

quatenus et hic fructum bonae actionis
percipiant, et apud districtum Iudicem
praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Later. per manus Baronis ca-
pellani, non. aprilis, indictione vii, in-
carnationis dominicae anno MCXLIV, pon-
tificatus nostri anno 1.

Dat. die 5 aprilis anno Domini 1144,
pontif. anno 1.

XI.

Confirmatio primatus Toletanae Eccl. (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Raimundi archiepiscopi pra-
cibus indulgens, ei primatum Hispania-
rum confirmat Pontifex; — Statuit quibus
praecipue diebus pallio uti debeat. —
Confirmat quoque eidem ius cognoscendi
episcoporum causas: salva auctoritate
Sedis Apostolicae. — Complutensem Ec-
clesiam Toletanae subiicit: caeterasque
omnes, quae antiquitus ei subiacebant;
— Ac insuper Ecclesias, quas de Sarace-
norum manibus vindicari contingat, quo-
usque tamen ad pristinam dignitatem re-
digantur.

Lucius episcopus servus servorum Dei, venera-
bili fratri Raimundo Toletano archiepiscopo,
eiusque successoribus canonicè substituendis,
in perpetuum.

Sacrosancta Romana et Apostolica Ec-
clesia, ab ipso Salvatore omnium Domino
Iesu Christo caput et cardo est Eccl-
siarum omnium constituta. Non decet
igitur a capite membra dissidere, sed
eminenti rationi et supernae provisioni
capitis obedire. Moderatrix autem discre-
tio capitis, singulorum membrorum offi-
ciosas actiones confederans, unicuique
ius et ordinem a natura constitutum di-
stincte conservat, et quibusque nobilibus
venustatis suae dignitatem, sine invidia,
sociali caritate custodit. Hac igitur inducti
ratione, honorem nobilis et famosae To-
letanae Ecclesiae, Apostolicae Sedis pro-

(1) Ex opere Casteioni de Primat. Tolet.

Exordium

Raimundi archiepiscopi precibus indulgens, ei primum Hispaniarum confirmat Pontifex.

Statuit quibus praecipue diebus pallio uti debeat.

Confirmat quoque eidem ius cognoscendi episcoporum causas: salva auctoritate Sedis Apostolicae.

Complutensem Ecclesiam Toletanae subicit: caeteraque omnes, quae antiquitus ei subiacebant;

prae et specialis filiae, volumus conservare; ideoque, venerabilis frater Raimunde, quem vera in Christo caritate diligimus, tuis rationabilibus postulationibus paternae pietatis affectu duximus annuendum. Per praesentis ergo privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut per universa Hispaniarum regna primatus obtineas dignitatem. Pallio itaque, a Sede Apostolica tuae caritati concesso, in missarum celebrationibus uti debetis tantum in praecipuis festivitatibus: tribus videlicet diebus, in Natali Domini, in Epiphania, Hypopanton (1), Coena Domini, Sabbato Sancto, tribus diebus in Pascha, in Ascensione, Pentecoste, in solemnitatibus Sanctae Mariae, Sancti quoque Michaelis, Sancti Ioannis Baptistae, in omnibus natalitiis apostolorum, et eorum martyrum, quorum pignora in vestra ecclesia requiescunt, sancti quoque Martini et Ildefonsi confessorum, et omnium commemoratione Sanctorum, in consecrationibus ecclesiarum, episcoporum et clericorum, in annuo consecrationis tuae die, et in natali S. Isidori et Leandri. Primatem te universi Hispaniarum praesules respicient; et ad te, si quid inter eos exortum fuerit quaestione dignum, referent: salva tamen in omnibus Romanae Ecclesiae auctoritate. Verum personam tuam propensiori gratia retinentes, censemus, ut solius Romani Pontificis iudicio eius causa, si qua fuerit, decidatur. Sane Toletanam Ecclesiam praesentis privilegii stabilitate munimus, Complutensem ei parochiam cum terminis suis, necnon et Ecclesias omnes, quas iure proprio antiquitus possedisse cognoscitur, confirman-tes. Episcopales praeterea sedes, quas impraesentiarum iuste et quiete possides, eidem Toletanae Ecclesiae, tamquam metropoli, subditas esse decernimus. Reliquas vero, quae antiquis ei temporibus subiacebant, cum Dominus omnipotens christianorum restituerit potestati, suae dignatione misericordiae, ad caput pro-

(1) Vide superius, pag. 157. (R. T.)

prium referendas, decreti huius auctoritate sancimus. Porro illarum dioeceses civitatum, quae Sarracenis invadentibus metropolitanos proprios amiserunt, eo tenore vestrae subiicimus ditioni, ut quoad sine propriis extiterint metropolitanis, tibi, ut proprio, debeant subiacere. Si quae autem metropoles in statum fuerint proprium restituae, suo quaeque dioecesis metropolitano restituatur, ut sub proprio regimine pastoris super divini collatione beneficii gloriatur. Si qua igitur in futurum ecclesiastica persona aut saecularis, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, etc.

Datum Laterani per manus Baronis capellani et scriptoris, III idus maii, indictione VII, incarnationis dominicae anno MCLIV, pontificatus vero domni Lucii Papae II anno I.

Dat. die 13 maii anno Domini 1144, pontif. anno I.

XII.

Confirmatio privilegiorum a Summis decessoribus Pontificibus Ariminensi Ecclesiae eiusque episcopis concessorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bona omnia, ecclesias, monasteria, oratoria cum pertinentiis singulis confirmat Pontifex. — Ariminensem Ecclesiam soli Romanae, eiusque Pontificibus subiectam declarat; — Censumque statuit annum Lateranensi palatio persolvendum pro bonis, quae de iure S. Petri possidet. — Solitae conclusiones (quae omittuntur). — Lucii PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, ven. fratri Raynerio Ariminensi episcopo, eiusque successoribus canonice promovendis, in perpetuum.

In eminenti Apostolicae Sedis specula, disponente Domino, constituti, ex iniuncto

(1) Ex originario exemplari erutam hanc Bullam edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II.

Ac insuper Ecclesias, quae de Sarraceno- rum manibus vindicari contingat, quosque tamen ad pristinam dignitatem redigantur

Exordium.

Bona omnia, ecclesias, monasteria, oratoria cum pertinentiis singulis confirmat Pontifex.

nobis officio fratres nostros episcopos debemus diligere, et ecclesiis sibi a Deo commissis suam iustitiam conservare. Praedecessorum ergo nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes, tuis, in Christo frater charissime Rayneri episcopo, postulationibus impartimur assensum, et sanctam Ariminensem Ecclesiam, cui Deo auctore praesides, sanctae Romanae Ecclesiae privilegiis munientes, ad ipsius loci stabilitatem et pacem, monasteria, plebes, ecclesias, curtes, massas, salas (1), castella, casalia, vineas, terras, sylvas, paludes, praedia culta et inculta, cum decimis et colonis suis, servis et ancillis, aldionibus (2), et caeteris omnibus, quae aliquorum fidelium concessione, sive acquisitione qualibet ei iuste et legaliter pertinent, vel etiam quae de nostrae sanctae Romanae Ecclesiae tenet, tibi tuisque legitimis successoribus confirmamus; in quibus haec propriis nominibus duximus apponenda: scilicet infra civitatem Ariminensem, ecclesias Sancti Michaelis archangeli, Sanctae Innocentiae, Sanctae Mariae in Tribio, et Sanctorum martyrum Cosmae et Damiani, quae vocatur Sanctae Crucis, Sanctae Agnetis, Sancti Genesii, Sanctae Euphemiae, ecclesiam Sancti Ioannis Evangelistae, S. Martini, Sancti Sylvestri, Sancti Vitalis, Sancti Laurentii sitam supra portam Gallinam, cum omnibus pertinentiis earum; extra civitatem vero monasterium Sancti Petri cum oratorio Sancti Mauri, ecclesiam Sanctorum Andreae et Donati, ecclesiam Sancti Ioannis Baptistae, quae vocatur foris portam, cum destructa ecclesia Sancti Stephani, quae invicem sibi cohaeret (3), ecclesiam Sancti Apollinaris, et monasterium Sancti Gaudentii cum oratorio Sancti Victoris cum omnibus earum pertinentiis, ecclesiam Sanctorum Ioannis et Pauli, ecclesiam Sancti Gre-

(1) Idem quod curtis. (R. T.) (2) Idem qui aldiu, servorum genus; Muratorius tamen, Ant. It. m. aev., t. I, col. 864, explicat dicens: *Medium quid inter servos atque liberos.* (R. T.) (3) *Lege cohaerent.* (R. T.)

gorii infra eandem civitatem in suburbio, ecclesiam Sanctae Mariae Maioris, plebem Sancti Angeli in Salute, plebem Sanctorum Ioannis et Petri, quae vocatur in Corpedo, ecclesias Sancti Mauri, Sancti Martini, Sancti Christofori, Sanctae Mariae, et quicquid iuris habetis in monasterio Sancti Theonisti infra ipsam plebem, plebem Sancti Pauli et Stephani, ecclesiam Sancti Prosperi, ecclesiam S. Petri, ecclesiam Sanctae Mariae in Cento, ecclesiam Sanctae Mariae in Vernano, et Sancti Ioannis in Frelioni, infra ipsam plebem sitas, plebem Sancti Ioannis in Galilaea, ecclesiam Sancti Christofori in Flanignano, ecclesiam S. Laurentii in castro Sulani, ecclesiam Sancti Pauli in curte eiusdem castri, ecclesiam Sanctae Margaritae in Castro cum curseto, et ecclesiam Sancti Andreae, ecclesiam Sancti Christofori in castro Scortigato, et Sancti Vicini, plebem Sancti Archangeli, quae vocatur in Acerbolo, ecclesiam Sanctae Mariae in Camerano et Sancti Ioannis in Cento, Sancti Andreae in Gallia, Sanctae Mariae Novae, Sanctae Mariae in Ceola, Sancti Bartholomaei in Tribio, infra ipsam plebem sitas, plebem Sanctorum Viti et Modesti, ecclesiam Sanctae Iustinae, Sancti Iuvenalis infra ipsam plebem, plebem Sancti Martini, quae vocatur in Burdundo seu Berdunchio, plebem S. Laurentii, quae vocatur in monte Appadano, ecclesiam Sanctae Christinae, S. Martini, quae vocatur in Viginti, Sanctae Mariae in Paterno, et quicquid iuris habet in ecclesia Sancti Hermetis, infra ipsam plebem sitas, plebem Sancti Ioannis in Bulgaria Nova, ecclesiam Sancti Apollinaris, quae in deserto reiacet, ecclesiam Sancti Martini, quae vocatur in Cerreto, ecclesiam Sancti Petri in castro Veraculi, et quicquid iuris habet in ecclesiis Sancti Andreae, Sancti Blasii, et Sancti Viti in Gualdo, infra ipsam plebem sitas, plebem Sancti Ioannis in Cella-Iovis, et plebem Sanctae Innocentiae, plebem Sancti Laurentii in Strata, plebem Sancti Georgii

in castro Conce cum oratorio Sancti Stephani, sito iuxta ipsam, plebem Sancti Erasmi, ecclesiam Sancti Andreae, plebem Sancti Sabini, ecclesiam Sancti Iohannis in Pasciano, plebem Inferni, quae vocatur Sanctae Columbae, ecclesiam S. Donati et Sancti Martini, Sanctae Mariae in Uria, Sancti Petri, quae vocatur Accorti, Sancti Petri in Laureto infra ipsam plebem, plebem Sancti Laurentii in Barcola, et praedicta monasteria, et ecclesias omnes, quae in Ariminensi comitatu sitae sunt, cum pertinentiis earum, tibi tuisque successoribus confirmamus. Eidem etiam Ariminensi Ecclesiae roboramus portam Sancti Donati, quae vocatur Sancti Andreae, totam in integrum, medietatem de porta Gallica, quae vocatur Sancti Petri, porticum totum in integrum per quod pergitur ad mare, et porticum unde ingressus est ad episcopium, medietatem totam ex integro ripae littoris maris, cum medietate de districtu suo, quae ad ripas littoris pertinet, sive de Iudaeis, sive de Christianis, verum etiam et litus maris decurrens a flumicello usque ad flumen, quod vocatur Maricula. Ad haec, praedecessorum nostrorum vestigiis insistentes, sicut ab eis sancitum est, ita et nos mansurum in perpetuo de caetero sancimus, ut Ariminensis Ecclesia nulli alteri alii metropoli, nisi tantum sanctae et apostolicae Romanae subiecta sit Ecclesiae, ipsiusque antistes tantum a Romano Pontifice omni tempore consecratur. De supradictis autem rebus iuris sanctae Romanae Ecclesiae, quas praefata Ariminensis Ecclesia possidet, tu et tui successores pro pensione triginta denariorum solidos annis singulis Lateranensi palatio persolvetis. Plebem vero Sancti Pateriani cum decimis et caeteris suis pertinentiis, nec non cum iis, quae beati Petri iuris sunt in fundo Arginariae, sub annuo censu viginti quatuor denariorum Lucensium, nobis nostrisque successoribus annualiter persolvendo, tibi tuisque succes-

soribus committimus, et praesentis scripti pagina confirmamus. Decernimus ergo etc. Si qua igitur etc. Cunctis autem etc.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episc.

Ego Conradus Sabinen. episc.

Ego Imarus Tusculan. episc.

Ego Petrus Albanen. episc.

Ego Rainerius presb. card. tit. Sanctae Priscae.

Ego Thomas presb. card. tit. Vestinae.

Ego Gilbertus presb. card. tit. Sancti Marci.

Ego Nicolaus presb. card. tit. Sancti Cyriaci.

Ego Manfredus presb. card. tit. Sanctae Sabinae.

Ego Albertus presb. card. tit. Sanctae Anastasiae.

Ego Octavianus diac. card. tit. Sancti Nicolai in Carc.

Ego Rodolphus diaconus card. Sanctae Luciae in Septa Solis.

Ego Ioannes diac. card. Sanctae Mariae Novae.

Ego Gregorius diac. card. S. Angeli.

Ego Astaldus diac. card. S. Eustachii.

Datum Laterani per manum Baronis S. R. E. subdiac., xii kal. iun., indict. vii, incarn. dom. MCXLIV, pontificatus vero D. Lucii II Papae anno i.

Dat. die 21 maii anno Domini 1144, pontif. anno i.

XIII.

Monasterium Cluniacense soli Apostolicae Sedi subiectum declaratur, eique confirmantur bona omnia, iura atque immunitates (1).

SUMMARIUM

Monasterium Cluniac. a prima sui fundatione Sedi Apostolicae subiectum: et a Summis Pontificibus privilegiis donatum: — Eiusque bona, ecclesiae, clerici quoque, et laici sub solo iure Sedis eiusdem positi; — Data omnimoda exemptio etiam a iu-

(1) Ex Bibliotheca Cluniacensi Martini Marrier, col. 1383.

Solidae conclusiones (quae omittuntur)

Lucii PP.

et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

risdictione episcopi dioecesiani. — Limites; quibus circumscribitur huiusmodi exemptio. — In abbatibus Cluniacensi monast. subiectis non eligendi abbates, nisi habito prius consensu abbatis Cluniac. — In prioratibus in quibus abbates non fuerint, imposterum non eligendi. — Pro altariibus et ecclesiis decimae non solvendae. — Sed monachorum et pauperum usibus applicandae: — Nec solvendae quas vocant dominicatas. — Episcopo sola facultas sit procedendi contra presbyteros refractarios: — Curam animarum eis impertiendi, et ecclesias consecrandi; sed sine pretio: — Bona omnia, vel quae possidet monasterium Cluniac., vel quae in futurum adeptum fuerit, eidem confirmantur. — In parochiis, ad ius Cluniac. monasterii spectantibus, nec Ecclesiae nec capellae absque abbatis licentia aedificandae. — Decretum immunitatis a quacumque molestia, vi, diminutione, etc. — Confirmatio paginae huius cum solitis clausulis. — Lucii PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, carissimo in Christo filio Petro Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Monasterium Cluniacense a prima sui fundatione Sedi Apostolicae subiectum: et a Summis Pontificibus privilegiis donatum:

Religionis monasticae modernis temporibus speculum, et in Galliarum partibus documentum, Beati Petri Cluniacense monasterium, ab ipso suae fundationis exordio Sedi Apostolicae in ius proprium est oblatum. Proinde Patres sanctae recordationis, Ioannes XI, item Ioannes XIX, Agapitus II, Benedictus VI, item Benedictus VII, Leo VII, item Leo IX, Gregorius VI, item Gregorius VII, Alexander II, Stephanus, Victor III, Urbanus II, Paschalis II, Gelasius II, Calixtus II, Honorius II, Ecclesiae Romanae Pontifices, locum ipsum singularis dilectionis, ac libertatis praerogativa donarunt, et universa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus muniverunt; statutum est enim, ut ecclesiae omnes, coemeteria, monachi, clerici et laici universi, infra terminos habitantes, qui sunt a rivo de Salnay et ab ecclesia Rufiaci et Cruce de Lornant: a termino quoque molendini

Eiusque bona, ecclesiae, clerici quoque, et laici sub solo iure Sedis eiusdem positi.

de Tornesac, per villam, quae dicitur Warena, cum nemore Burserio: a termino etiam, qui dicitur Perroio, ad rivum usque de Satnay, sub Apostolicae tantum Sedis iure ac tuitione permaneant. Neque ipsius Cluniacensis loci presbyteri, aut etiam parochiani, ad cuiuslibet, nisi Romani Pontificis et Cluniacensis abbatis, cogantur ire synodum vel conventum. Sane pro abbatibus, monachorum, seu clericorum, infra praedictos terminos habitantium, ordinatione, pro Chrismatis confectione, pro sacri Olei, ecclesiarum, altarium et cimiteriorum consecratione; Cluniacense monasterium, quem maluerit, antistitem convocet. Cluniacenses monachos ubilibet habitantes nullus omnino praeter Romanum Pontificem et legatum, qui missus ad hoc fuerit, excommunicet aut interdicat. Sane terminos immunitatis loci vestri, qui a praefato antecessore nostro Urbano Papa constituti sunt, praesentis decreti nostri pagina confirmamus; ne videlicet ullus homo cuiuscumque conditionis ac potestatis, invasionem, praedam, aut rapinam facere, sive homicidium perpetrare praesumat infra ipsorum limites terminorum. Itaque termini sacri banni sunt hi: versus Berzicum terminus est ad Bivium citra Sarratam, unde una venit ad Cluniacum, altera ad Massilias: in strata versus Bellumocum terminus est contra Quarruicum, quod est desuper molendinum Cellararii Cluniacensis, citra Viegias ultra Cluniacum; versus Massilias terminus est ad summitatem Defensi ad Bivium, unde una via tendit ad Bersoniacum, altera ad Carcellam: versus Sergiacum terminus est intra Quarruicum, citra locum, ubi dicunt ad Turgum: in strata versus Cabilonensem pagum terminus est ad Grossam Cassaniam super Marziacum: versus Brancedunum terminus est in via super boscum Bannedum: versus Trenorchium terminus est super rivulum, quem dicunt Longamaquam, intra Bannoscum et Donziacum: versus Perronam vel Laysiacum terminus est ad Tres-Fagos,

Data omnimoda exemptio etiam a iurisdictione episcopi dioecesiani.

Limites: quibus circumscribitur huiusmodi exemptio.

Ariminensem Ecclesiam soli Romanae, eiusque Pontificibus subiectam declarat;

Censumque statuit annuum Lateranensi palatio persolvendum pro bonis, quae de iure S. Petri possidet.

In abbatia Cluniacensi monasterio subiectis non eligendi abbatem, nisi habito prius consensu abbatis Cluniacensis.

In prioratibus in quibus abbatem non fuerint, impostorum non eligendi.

Pro altaribus et ecclesiis decimae non solvendae;

Sed monachorum et pauperum usibus applicandae;

Nec solvendae quas vocant dominicas;

ubi partiuntur vester boscus de Cluniaco et boscus Comitalis: versus Igiacum terminus est ad Carmos, super Montem-Edium. In abbatibus, quae cum suis abbatibus ordinationi Cluniacensis monasterii datae sunt, videlicet S. Martialis Lemoicensis, S. Eparci Engolismensis, monasterii novi Pictavis, S. Ioannis Angeliacensis, monasterii Lesatensis, Moysiacensis, Figiacensis in Caturcensi pago: in Avernia Mausiensis, Tiercensis: in Antisidorensi Sancti Germani: in Cameracensi Hunoldi curtis: in Rothomagensi abbatia apud Pontiseram, in Taruvarensi S. Wlmari, sine Cluniacensis abbatis consilio abbas nullatenus eligatur. Ad haec adiicimus, ut in omnibus prioratibus, et cellis, quae sine proprio abbate vestro regimini subiectae sunt, nullus futuris unquam temporibus abbatem ordinare praesumat; sed tam prioratus ipsi et cellae, quam et caetera in quibuslibet locis omnia quibus Cluniacensis Ecclesia Arvernensis concilii, quod per supradictum Papam Urbanum celebratum est, tempore investita erat, de quibus tunc nulla quaestio mota est, tam tibi quam successoribus tuis in pace semper et quiete serventur. Pro altaribus et ecclesiis sive decimis vestris, nulli episcoporum facultas sit, gravamen aliquod vobis, aut molestias irrogare; sed sicut eorum permissione quaedam ex parte, quaedam ex integro habuistis, ita et in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum decimas, quae a laicis obtinentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestrae religionis reverentia poterit, ad vestram et pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas laborum vestrorum, pro quibus tam vos quam alios monasticae religionis viros inquietare episcopi consueverunt, illorum videlicet, quos dominaturas appellant, qui vestro sumptu a monasteriis et cellarum vestrarum clientibus excoluntur, sine omni episcoporum et episcoporum ministrorum contradictione, deinceps quietius habeatis, qui vestra

peregrinis fratribus, et pauperibus erogatis. Ecclesiae omnes, quae ubilibet positae sunt, seu capellae vestrae et cimiteria, libera sint, et omnis exactionis immunia, praeter consuetam episcopi paratam et iustitiam in presbyteros, qui adversus tui ordinis dignitatem offenderint. Liceat quoque vobis, seu fratribus vestris, in ecclesiis vestris presbyteros eligere; ita tamen, ut ab episcopis, vel ipsorum vicariis, animarum curam absque venalitate suscipiant: quam si committere illi, quod absit, ex pravitate noluerint, tunc presbyteri ex Apostolicae Sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur. Ecclesiarum vero, seu altarum consecrationes, si dioecesani episcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet catholico suscipiatis episcopo. Nec cellarum vestrarum ubilibet positarum fratres pro qualibet interdictione vel excommunicatione divinorum officiorum suspensionem patiantur; sed tam monachi ipsi quam et famuli eorum, et qui se monasticae professioni devoverunt, clausis ecclesiarum ianuis, non admissis dioecesanis, divinae servitutis officia celebrent, et sepulturae debita peragant. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis; in Burgundia, ecclesiam de Villafranca, ecclesiam de Barberiaco, monasterium de Prims: in Francia, ecclesiam Montis-Desiderii, ecclesiam de Dompetra: in Provincia monasterium iuxta montem Pessulanum: in Tolosano episcopatu ecclesias S. Columbae: in Hispania Nazeram, Sanctum Isidorum, Sanctum Zoilum de

Episcopo sola facultas sit procedendi contra presbyteros refractarios;

Curam animarum eis imperitiendi, et ecclesias consecrandi; sed suis pretio;

Bona omnia, vel quae possidet monasterium Cluniacense, vel quae in futurum adeptum fuerit, eidem confirmantur.

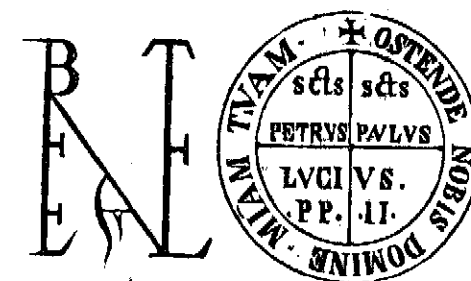
Quarrione, Sanctum Romanum de Pennis, Villam-Viridem, Villam-Francam, Vallem-Viridam, Palumbarum, Bodinum, Vimineriam, Sanctum Martinum de Nelida, Sanctum Vincentium de Salamantica, S. Columbam de Burgis, Corvilanum, quae proprie Cluniacensi monasterio datae sunt: item in Nivernensi episcopatu monasterium de Albiniaco, quod ad caritatem: in Francia monasterium de Causiaco, quod ad S. Martinum de Campis canonice de Abbevilla pertinet: item ecclesiam de Rua, quae ad monasterium de Abbevilla pertinet. Prohibemus autem, ut infra parochias ad ius Cluniacensis monasterii pertinentes, absque Cluniacensis abbatis assensu nullus ecclesiam vel capellam aedificare praesumat: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

In parochiis, ad ius Cluniacensis monasterii spectantibus, nec ecclesiae nec capellae absque abbatis licentia aedificandae.

Decretum immunitatis a quacumque molestia, vi, diminutione, etc.

Confirmatio paginae huius cum solitis clausulis.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Theodewinus S. Rufinae episc. ss. Ego Rainerius presb. card. tit. Sanctae Priscae ss.

et S. R. Ecclesiae cardinalem subscriptiones.

Ego Thomas presbyter card. tit. Vestinae ss.

Ego Gillebertus tit. Sanctae Mariae ss.

Ego Imarus Tusculanus episc. ss.

Ego Petrus Albanensis episc. ss.

Ego Rainerius presb. card. Sancti Stephani in Coelio monte ss.

Ego Manfredus presb. card. Sanctae Sabinae ss.

Ego Albertus presb. card. tit. Sanctae Anastasiae ss.

Ego Hugo presb. card. tit. Sancti Laurentii in Lucina ss.

Ego Octavianus diac. card. ss.

Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus ss.

Ego Gregorius diaconus card. Sancti Angeli ss.

Ego Astaldus diac. card. Sancti Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Ego Ioannes diac. cardinalis Sanctae Mariae Novae ss.

Datum Laterani per manum Baronis Ecclesiae subdiaconi, xi kal. iunii, indictione vii, incarnationis dominicae MCXLIV, pontificatus vero domni Lucii Papae anno i.

Dat. die 22 maii anno Domini 1144, pontif. anno i.

XIV.

Confirmatio bonorum, iurium et privilegiorum matricis Ecclesiae Faventinae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub Apostolicae Sedis protectione recipit Pontifex; — Eique bona omnia confirmat; — Nonnulla elargitur privilegia et exemptiones. — Solitae conclusiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Porollo Faventinae Ecclesiae archidiacono, Petro archipresbytero, eorumque fratribus, tam praesentibus quam futuris, in eadem Ecclesia loco eorum substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Ad hoc in apostolicae dignitatis specula, Domino largiente, promoti sumus, ut Ecclesiarum utilitati et quieti paterna sollicitudine provideamus, et suam cuique iustitiam ratam illibatamque servemus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris postulationibus clementer annuentes, et B. Petri Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub eiusdem apostolorum principis et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communitus, statuantes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona impraesentiarum quomodolibet iure praefata Ecclesia possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis rationabilibus modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: plebem S. Petri in Lacuna cum omnibus ad ipsum pertinentibus, medietatem plebis Sancti Andreae in Pavieale cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Christofori martyris, dicta Castrum Quartiulli, ecclesiam Sancti Andreae in Casanaula, ecclesiam S. Mariae in Morlascho; praeterea Arcuatam maiorem et minorem, Fermilinum maiorem et mino-

(1) Ex originali in archiv. canonicorum Ecclesiae huius edidit Ughell., Ital. Sac., tom. II.

rem, cum appendiciis, videlicet Fabriati, Morena cum campo cohaerente sibi, et Taulis de Villanova, duos mansos in Licutino, quatuor in Pegalino; duos in Amerino, locum, qui dicitur Curiglianus, locum, qui dicitur Mons, locum, qui dicitur Tillitus, duos mansos in Varana, quidquid habetis in Fultarini, in Pigna, in Pitriolo, et in quibuscumque locis, villis, vel fundis, terris, vel aquis, aquarumve decursibus. Sancimus etiam vobis vestrisque in perpetuum successoribus antiquas Ecclesiae vestrae consuetudines, honores, dignitates, in decimis, primitiis, testamentis, oblationibus tam vivorum quam mortuorum antiquitus consuetis, plebium episcopatus vestri processionibus, et pensionibus, omnibusque persolutionibus, praebendis, sive redditibus, quemadmodum vos aut praedecessores vestri ex antiquo vestrae Ecclesiae usu habuistis, tenuistis et possedistis a die obitus beati Pauli eiusdem Ecclesiae venerabilis episcopi usque ad tempus Iacobi successoris eius. Oleum autem infirmorum, et eorundem unctiones de tota plebe vestra, soli Ecclesiae vestrae, eiusque sacerdotibus in perpetuum Apostolicae Sedis auctoritate firmamus, et ut nullus capellanorum apud se retineat, vel in eo sine matricis Ecclesiae licentia operetur, sub eorum officii interminatione ac excommunicatione praecipimus. Archidiaconum quoque, et archipresbyterum semper in Ecclesia vestra per canonicam constitutionem habendos praecipimus: quibus nimirum, quidquid eis sacrorum canonum auctoritate conceditur, praesentis privilegii auctoritate firmamus. Sane charitativa illa ciborum beneficia, quae a monasteriis Sanctae Mariae foris portam, et Sancti Hippolyti, sive quae in Nativitate et Resurrectione Domini, annis singulis ab episcopo vestro recipere consuevistis, sive in dictis monasteriis consuetas processiones feceritis, sive ipsas, casu excusabili prohibente, subtraxeritis, vobis vestrisque posteris rata, sancimus, et illibata servari.

Nonnulla elargitur privilegia et exemptiones.

Ecclesiam hanc sub Apostolicae Sedis protectione recipit Pontifex;

Eique bona omnia confirmat;

Hoc etiam Ecclesiae vestrae perpetuis temporibus ratum et inconvulsum manere decernimus, ut de universis ecclesiasticis negociis, sive contractibus, quae ad dioecesim Faventini episcopatus pertinere noscuntur, formandi aut reformandi, iudicandi seu disponendi, sine consilio et assensu vestro, vestrorumque successorum, nullus omnino habeat facultatem. Sepulturam quoque eidem Ecclesiae omnino liberam esse concedimus, et eorum corpora, qui se in illa sepeliri deliberaverint, vel eorum, qui per consuetam parentelae aut cognationis sepulturam ad coemeterium vestrum pertinere noscuntur, sine licentia vestra nullus recipere praesumat, nisi forte adhuc viventes quodlibet propositum religionis assumpserit. Quod si quis ausu temerario recipere, vel sepulturae tradere praesumpserit, sive clericus sive laicus, usque ad condignam satisfactionem ecclesiasticae vindictae subiaceat. Ad haec adiicientes statuimus, ut sine vestro aut successorum vestrorum assensu nulla nova ecclesia vel oratorium infra Faventini episcopatus terminos construatur vel consecratur. Quae si secus constructa vel consecrata fuerint, in ipsis auctoritate apostolica divina prohibeatis officia celebrari. Apostolica nihilominus auctoritate interdicimus, ut nullus de episcopatu vestro, quem canonice interdixeritis aut excommunicaveritis, occasione alicuius privilegii, sive auctoritatis vobis resistere aut contradicere praesumat; sed mandato vestro sine contradictione obediatur. In communis etiam vestrae civitatis interdicto nulli Ecclesiae, quae interdicta fuerit, officium manifeste liceat celebrare. Nulli quoque archiepiscopo vel episcopo liceat, aliquem matricis Ecclesiae clericum officio seu beneficio sive canonico iudicio spoliare. Illud quoque praesenti decreto duximus annectendum, ut tam ecclesiasticis, quam saecularibus; tam in communibus quam in privatis, vos vestrique successores ab omni tributaria exactione immunitatem omnimodam habeatis. De-

Sepulturam eidem Ecclesiae liberam fore decernunt.

Et alia favore Faventinae Ecclesiae statuit.

cernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones seu redditus auferre, minuere, aut aliquibus vexationibus, seu infestationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva nimirum in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostris Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem Ecclesiae iura servantibus sit pax D. N. I. C., quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Datum Laterani, kal. iunii anno I.

Dat. die 1 iunii anno Domini 1144, pontif. anno I.

XV.

Monasterio Omnium Sanctorum Barenensis dioecesis confirmatur privilegium Calixti PP. II ac donationes omnes eidem a Baren. episcopis factae (1).

Privileg. Calixti II lege superius, const. xxxvi.

SUMMARIUM

Exordium. — Confirmatur privilegium Calixti PP. et donationes huic monasterio a Barenensibus episcopis factae. — Abbas et monachi episcopo dioecetano pro solis ordinationibus subiecti declarantur. — Abbatibus vero electio solis monachis reser-

(1) Edidit Ughell., Ital. Sac., tom. VII, ubi de Barenens. archiepp.

Decretum immunitatis.

Solitae conclusiones.

vatur. — Bona omnia monast. confirman-
tur. — Solitae conclusiones. — Lucii PP.
et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis,
Nicolao abbati venerab. monasterii, quod Omnium
Sanctorum dicitur, in loco Cati in Barensi suburbio,
sive eius fratribus tam praesentibus quam futuris re-
gulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Desiderium, quod ad religionis propo-
situm, et animarum salutem pertinere
monstratur, animo nos decet libenti con-
cedere, et petentium desideriis congruum
impertiri suffragium. Quamobrem, dilecte
in Christo fili Nicola abbas, quem per
Dei gratiam in abbatem benediximus,
Omnium Sanctorum monasterium, cui Do-
mini auctoritate praesides, ad exemplar
praedecessoris nostri fel. mem. Papae Cal-
ixti Apostolicae Sedis privilegio commu-
nimus. Omnem siquidem quietis et liber-
tatis provisionem, quam bonae recorda-
tionis Ursus et Elias, Barenis Ecclesiae
praesules, eidem monast. contulerunt, et
dominus praedecessor noster sanctae me-
moriae Paschalis Papa firmavit, nos quo-
que praesentis scripti pagina confirma-
mus; ut videlicet locus ipse cum rebus
omnibus ad eum iuste pertinentibus a
dominio vel oppressione cuiuslibet homi-
nis liber debeat permanere; nec ullus
Ecclesiae Barenis antistes, aut alius (quod
absit) temerarius, audeat eidem coenobio
excommunicationem inferre: neque per-
sonis aut rebus eius aliquo citra iusti-
tiam modo molestiam aut controversiam
irrogare. Ordinationes autem clericorum
et ecclesiarum consecrationes gratis, se-
posita pravitate et omni exactione, conce-
dat. Missas sane illic publicas per epi-
scopum fieri praeter abbatis et fratrum
voluntatem omnimodis prohibemus; ne
servorum Dei recessibus, popularibus oc-
casio praebeatur ulla conventibus. Ob-
eunte vero te, nunc eiusdem loci abbate,
vel tuorum quolibet successorum, nullus
ibi qualibet subreptionis astutia seu vio-
lencia praeponatur, nisi quem fratres
communi consensu, vel fratrum pars con-

silii sanioris, secundum Dei timorem,
et B. Benedicti regulam providerint eli-
gendum: cui si qua gravior causa evene-
rit, libere liceat Apost. Sedis audientiam
appellare. Praeterea quascumque posses-
siones, quaecumque bona, idem mona-
sterium impraesentiarum iuste et canonicè
possidet, aut in futurum concessione
Pontificum, largitione regum vel princi-
pum, oblatione fidelium, seu aliis iustis
modis, Deo propitio, poterit adipisci,
firma vobis vestrisque successoribus et
illibata permaneat; in quibus haec pro-
priis duximus exprimenda vocabulis: ec-
clesiam S. Laurentii de Anto, monaste-
rium puellarum Sancti Procopii de Sao,
et ecclesiam Sanctorum apostolorum Si-
monis et Iudae extra muros, ecclesiam
Sancti Sebastiani cum omnibus earum
pertinentiis. Decernimus ergo, ut nulli
omnino hominum liceat, praefatum mo-
nasterium temere perturbare, aut eius
possessiones auferre, vel ablatas retinere,
minuere, aut aliquibus vexationibus fati-
gare; sed omnia integre conserventur,
eorum, pro quorum substentatione et gu-
bernatione concessa sunt, usibus omni-
modis profutura: salvo nimirum in om-
nibus iure et auctoritate S. Rom. Eccl.
Si qua igitur in futurum ecclesiastica sae-
cularisve persona, hanc nostrae constitu-
tionis paginam sciens, contra eam temere
venire tentaverit, secundo tertiove com-
monita, si non satisfactione congrua emen-
daverit, potestatis honorisque sui dignitate
careat, reamque se divino iudicio existere
de perpetrata iniquitate cognoscat, et a
sacratissimo Corpore Dei et Redempto-
ris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque
in extremo examine districtae ultioni sub-
iaceat; cunctis autem eidem loco iusta
servantibus sit pax Domini nostri Iesu
Christi, quatenus et hic fructum bonae
actionis percipiant, et apud districtum Iu-
dicem praemia aeternae pacis inveniant.
Amen.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae epi-
scopus subscripsi.

Bona omnia
monasterii
confirmantur.

Solitae con-
clusiones.

Lucii PP.

Confirmatur
privilegium Cal-
ixti PP., et do-
nationes huic
monast. a Ba-
rensis episc.
factae.

Abbas et mo-
nachi episcopo
dioecetano pro
solis ordinatio-
nibus subiecti
declarantur

Abbas vero e-
lectio solis mo-
nachi reserva-
tur.

et S. R. Eccle-
siae cardina-
lium subscri-
ptiones.

Ego Conradus Sabin. episc.
Ego Theodewinus Silvae Candidae episc.
Ego Petrus Albanen. episc.
Ego Petrus diac. card. S. Mariae in
Porticu.

Ego Guido in Rom. Eccl. altaris mi-
nister indign.

Datum Laterani per manum Baronis
S. R. E. subdiaconi, vii kalendas decem-
bris, indictione viii, incarnationis domi-
nicae, anno MCXLIV, pontificatus vero
domni Lucii II Papae anno i.

Dat. die 25 novembris anno Domini 1144,
pontif. anno i.

XVI.

Privilegium confirmationis bonorum, et
largitionis immunitatum Ecclesiae ad
Ripas, canonicorum S. Augustini Ra-
tisponen. dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam Ripensem Pontifex
recipit sub protectione Sedis Apostolicae;
— Et statuit ut ordo regularis inibi semper
conservetur; — Ut bona ad eam perti-
nentia Regularium usui tantummodo inser-
vantur; — Ut praepositus et advocatus a
canonicis tantummodo eligantur. — Im-
munitatis privilegia concedit; — Pro eaque
decretum sancit sub solitis clausulis. — Lu-
cii PP. et S. R. Eccl. cardinalium sub-
scriptiones.

Exordium.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Ge-
beardo Provisori Ecclesiae, quae dicitur ad Ripas,
eiusque fratribus regularem vitam professis, tam
praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Si religiosorum petitiones clementer viro-
rum admittimus, nostris procul dubio op-
portunitatibus benignum ac pium omnipo-
tentem Dominum reperimus. Eapropter,
dilecte in Domino fili Gebearde, tuis
rationabilibus postulationibus gratum prae-
bemus assensum, et ecclesiam quae di-

(1) Ex Hundii Metrop. Salisburg., tom. III, pag.
362.

citur ad Ripas, cui auctore Domino prae-
sides, sub Apost. Sedis tutela et prote-
ctione suscipimus, et praesentis scripti
pagina communimus; in primis siquidem
statuentes, ut ordo canonicus, qui secun-
dum Beati Augustini regulam, et fratrum
Portuensium institutionem in eodem loco
noscitur institutus, futuris perpetuis tem-
poribus inviolabiliter conservetur. Prae-
terea quascumque possessiones, quaecum-
que bona, eadem Ecclesia impraesentia-
rum iuste et canonicè possidet, aut in
futurum concessione Pontificum, largi-
tione regum vel principum, oblatione
fidelium, seu aliis iustis modis, Deo pro-
pitio, poterit adipisci, firma vobis vestris-
que successoribus et illibata permaneant.
Obeunte vero te, nunc eiusdem loci prae-
posito, nullus ibi qualibet subreptionis
astutia vel violentia praeponatur, nisi
quem fratres communi, vel sanioris partis
assensu, secundum Dei timorem, et beati
Augustini regulam providerint eligendum.
Liceat etiam vobis, communicato consilio,
idoneum defensorem eligere, qui si inu-
tilis apparuerit, et pestilens effectus, ae-
quitate contempta vobis et rebus vestris
noxius esse praesumpserit, reiiciendi eum
facultatem liberam habeatis. Nullus quo-
que ad publicas processiones vos invitos
trahere, aut quietem vestram quolibet
modo audeat conturbare. Sepulturam vero
ipsius loci liberam esse decernimus, ut
eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint,
devotioni, et extremae voluntati, nisi forte
excommunicati sint, nullus obsistat: salva
iustitia matricis Ecclesiae. Decernimus
ergo, ut nulli omnino hominum liceat,
praefatam Ecclesiam temere perturbare,
aut eius possessiones auferre, vel ablatas
retinere, minuere, aut aliquibus vexatio-
nibus fatigare; sed omnia integra con-
serventur, eorum, pro quorum guberna-
tione et substentatione concessa sunt,

Ecclesiam Ri-
pensem Pon-
tifex recipit sub
protectione Se-
dis Apostolicae.

Et statuit ut
ordo regularis
inibi semper
conservetur

Ut bona ad
eam pertinentia
Regularium
usui tantummo-
do inservantur;

Ut praepositus
et advocatus a
canonicis tantum-
modo eligan-
tur.

Immunitatis
privilegia con-
cedit;

Pro eaque de-
cretum sancit
sub solitis clau-
sulis.

usibus omnimodis profutura: salva Rationem. Ecclesiae canonica iustitia, et Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur imposterum ecclesiastica saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non congrue satisfecerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Lucii PP.

Ego Lucius catholicae Ecclesiae episcopus subscripsi.

Ego Gregorius cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi ss.

Ego Theodewinus S. Rufinae episc. ss.

Ego Otto diaconus card. S. Georgii ad Velum Aureum ss.

Ego Guido diac. card. Ss. Cosmae et Damiani ss.

Ego Octavianus diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Iacinctus diac. card. S. Mariae in Cosmedin ss.

Ego Thomas presb. cardinalis tit. Vestinae ss.

Ego Guido presb. card. tit. Sanctorum Laurentii et Damasi ss.

Dat. Later. per manus Baronis sanctae Romanae Ecclesiae subdiac. v kal. ianuarii, indictione viii, incarnat. dominicae anno MCXLIV, pontificatus vero domni Lucii II Papae anno 1.

Dat. die 28 decembris anno Domini 1144, pontif. anno 1.

XVII.

Monasterium S. Sabae, ab antiquo splendore et monastica disciplina delapsum, abbatibus Cluniacensibus committitur regendum cum pertinentiis suis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monast. S. Sabae fundatum tempore Gregorii PP. paululum delapsum; — Cluniac. abbatum regimini committitur: — Ita ut sine eorumdem consensu abbas ibidem eligi non possit: — Salvo tamen iure Sedis Apostolicae. — Roboratio decreti huius. — Lucii PP. subscriptio.

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Petro Cluniacensi abbati, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Etsi Ecclesiarum omnium cura nobis ex Apostolicae Sedis administratione imminet; illis tamen locis, quae nostro regimini specialiter commissa sunt, atque infra urbem sita, iuris sanctae Romanae Ecclesiae esse noscuntur, propensiori nos convenit affectionis studio imminere (2). Beati Sabae monasterium, a temporibus sanctissimi Papae Gregorii, in religione et honestate fundatum, atque magnis et amplissimis possessionibus ditatum fuisse dignoscitur. Nunc autem, peccatis exigentibus, et religio elapsa est, et pravorum hominum superabundante nequitia, bona, et possessiones distracta sunt, et ab ipso contra iustitiam alienata. Eapropter, dilecte in Domino filii Petre abbas, quoniam Cluniacense monasterium per omnipotentis Dei gratiam tamdiu longe lateque religione praecipua floruit, et bonae opinionis odore multos aspersit, praefatum Sancti Sabae monasterium cum omnibus ad ipsum pertinentibus, ad reformandam ibidem religionem, ad meliorandum et disponendum, tibi tuisque successoribus in perpetuum committimus; ut in ipsius restitutione et guber-

(1) Ex Bibliotheca Cluniacensi Martini Marrier, col. 1408. (2) In Cocquelin. edit. hic legendum esse adnotatur *munire*, quod omnino a scriptoris ratione alienum putamus, uti ex contextu liquido patet. (n. r.)

Exordium.

Monasterium S. Sabae fundatum tempore Gregorii PP. paululum delapsum;

Cluniacensium abbatum regimini committitur:

Ita ut sine eorumdem consensu abbas ibidem eligi non possit:

Salvo tamen iure Sedis Apostolicae.

Roboratio decreti huius.

Lucii PP. subscriptio.

natione studium et solitudinem impendatis, et potestatem habeatis. Decernimus etiam, ut sine Cluniacensis abbatis provisione et consilio ibidem abbas de caetero nullatenus eligatur; sed vestra semper provideat diligentia, quatenus idonea et huic officio digna in loco regiminis, secundum regulam S. Benedicti persona subrogetur, et quidquid in monasterio ad augmentum et observationem monasticae religionis institui vel emendari oportuerit, vestro semper magisterio et dispensatione administretur: salva quidem in omnibus auctoritate Sedis Apostolicae, cuius iuris locus ille esse dignoscitur. Si qua igitur ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem coenobio iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius catholicae Eccl. episc. ss. cum decem et octo cardinalibus.

Datum Romae per manus Baronis S. Romanae Ecclesiae subdiaconi, xiv kal. februarii, indictione viii, incarnationis

dominicae anno MCXLIV (1), pontificatus vero domni Lucii II Papae anno primo.

Dat. die 19 ianuarii anno Domini 1145, pontif. anno 1.

Litterae quibus Lucius Papa oblatum ab Alphonso Portugalliae rege regnum suum, tamquam Romanae Ecclesiae tributarium recipit sub annuo censu quatuor unciarum auri (2).

SUMMARIUM

Series facti, qua regis Alphonsi oblatio exponitur. — Pontifex regem, filios et regnum sub B. Petri patrocinio suscipit sub annuo censu quatuor librarum auri. — Prospera cuncta ominatur. (n. r.)

Lucius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio A. illustri Portugallensi duci salutem et apostolicam benedictionem.

Devotionem tuam, dilecte in Domino fili, maxime congaudemus, quod semetipsum de illis tribus recognoscens, quas Dominus noster Iesus Christus beati Petri custodiae commendavit, cum ad expugnationem paganorum intentus, multisque negotiis saecularibus occupatus, apostolorum limina visitare non posses, per manum dilecti filii G. diaconi cardinalis, tunc in partibus illis Apostolicae Sedis legati, praedecessori nostro felicis recordationis Papae Innocentio hominum laudabili devotione fecisti et terram, tibi a Deo commissam, beato Petro apostolorum principi obtulisti, atque personam tuam et terram ipsius patrocinio humiliter commisisti; postmodum vero tam per literas tuas, quam per venerabilem fratrem nostrum G. Bracharensem archiepiscopum, nobis etiam promisisti, ut tam tu, quam haeredes tui de terra ipsa quatuor uncias

Series facti, qua regis Alphonsi oblatio exponitur.

Pontifex regem, filios et regnum sub B. Petri patrocinio suscipit sub annuo censu quatuor librarum auri

(1) Putamus legendum MCXLV, si quis enim Pagio Iuniori (qui in vita Lucii num. II vult a Lucio annos incarnationis numerari coeptos a die 25 martii, subscribat) superiora sex diplomata vel fictitia putet, oportet, vel loco indictionis septimae, octavam legat, eaque anno 1145 consignet. (2) Ex archiv. Ecclesiae Ruthenensis edidit Baluzius, Miscell., tom. II, pag. 224.

EUGENIUS III

PAPA CLXVII

Anno aerae Christi comm. MCXLV.

auri annis singulis Romano Pontifici persolvatis. Nos itaque, qui, licet indigni, beati Petri loco residere conspiciamur, tam te quam filios tuos et successores vestros intra haeredes ipsius apostolorum principis, ipso adiuvante, suscipimus, ut eius benedictione et protectione, tam animarum quam corporum maneat perquam ab hostium visibilium et invisibilium expugnatione defensi, et ad coelestia regna pervenire, largiente Domino, valeatis.

Datum Laterani kalendis maii (1).

Datum die 1 maii.

(1) Libet hic subicere Alphonsi regis, quem in allatis Lucii literis ducis nomine tantummodo nuncupatum legimus, epistolam, qua regnum suum Romanae Ecclesiae tributarium constituit, et quam refert Baluzius loco cit.: Lucio secundo Alphonsus rex Portugallensis, claves regni coelorum B. Petro a Domino nostro Iesu Christo concessas esse recognoscens, ipsum patronum et advocatum apud Deum omnipotentem habere disposui, ut et in vita praesenti opem illius et consilium in meis opportunitatibus sentiam, et ad praemia felicitatis aeternae ipsius suffragantibus meritis valeam pervenire. Quocirca ego Alphonsus, Dei gratia Portugallensis rex, per manum domini G. diaconi cardinalis, Apostolicae Sedis legati, domino et patri meo Papae Innocentio hominum feci, et terram quoque meam beato Petro et sanctae Romanae Ecclesiae offero sub annuo censu quatuor unciarum auri, ea videlicet conditione et tenore, ut omnes, qui terram meam post decessum meum tenuerint, eundem censum annuatim beato Petro solvant; et ego, tamquam proprius miles beati Petri et Romani Pontificis, tam in me ipso, quam in terra mea, vel in iis etiam, quae ad dignitatem et honorem meae terrae, ac etiam defensionem et solatium Apostolicae Sedis habeam, et nullam potestatem alicuius ecclesiastici saecularisve domini, nisi tantum Apostolicae Sedis, vel a latere ipsius missi, umquam in terra mea recipiam, facta oblationis et fortitudinis charta, idus decembris aera MCLXXX. Ego supradictus Alphonsus Portugallensis rex hanc chartam fieri ipse, et libenti animo coram idoneis testibus propria manu confirmo. Ego Ioannes Bracharensis episcopus confirmo. Ego B. Conimbriensis episcopus confirmo. Ego Petrus Portugallensis episcopus confirmo.

Petrus Bernardus, natione Pisanus, monachus Cisterciensis, et abbas monasterii Ss. Vincentii et Anastasii ad Aquas Salvias, electus est Romanus Pontifex, et in Apostolica Sede collocatus die 27 februarii 1145, et Eugenius tertius nuncupatus, Arnaldistarum senatorum perversa fugiens consilia, consecratus est in monasterio Farfensi, in Sabinis posito, die 4 martii, qua Romae consecrari debebat. Sedit in pontificatu annos VIII, mens. IV, dies X, imperantibus, in Oriente Manuele Comneno, in Occidente vero Conrado III mox Friderico I, quem Aenobarbum vocant. Fecit ordinationes per mensem decembrem, in quibus diaconos decem, presbyteros undecim, et episcopos sexaginta unum creavit. Defunctus est apud Tibur (1) die octava iunii 1153, et inde per stratam publicam, et mediam urbem, atque in Vaticanum, cum totius cleri et populi romani frequentissima turba, maximo luctu, communique omnium immensa tristitia deportatus est, et in ipsa B. Petri ecclesia coram maiori altari tumulatus. Non vacavit sedes.

I.

Confirmatio privilegiorum a Conrado III aliisque regibus et imperatoribus Ultraiectinae Ecclesiae concessorum (2).

SUMMARIUM

Conradi regis ad Eugenium PP. supplicatio. — Tenor privilegii eiusdem regis; — Illud Eugenius PP. cum caeteris omnibus privilegiis confirmat; — Appositis solitis clausulis.

(1) Ut legit Baromus in veteri codice Bibliothecae Vaticanae. (2) Edidit Miraeus, Opera Diplomat., tom. I, pag. 332.

Eugenius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Decano, et Capitulo Ecclesiae Traiectensis, gratiam, gloriam et apostolicam benedictionem.

Conradi regis ad Eugenium PP. supplicatio.

Supplicatio charissimi in Christo filii Conradi III regis Romanorum illustris, nobis per dilectum filium Conradum ipsius fratrem, vestrae Ecclesiae praepositum, propter hoc ab eodem rege ad Romanam Curiam (1), continebat, ut privilegia, per Romanorum reges et imperatores antecessores suos Ecclesiae vestrae concessa, necnon privilegium ab ipso Ecclesiae vestrae praedictae concessum, auctoritate apostolica dignemur confirmare, cuius privilegii tenor talis est:

In nomine sanctae et individuae Trinitatis.
Conradus, divina favente clementia, rex Romanorum III.

Tenor privilegii eiusdem regis.

« Si Ecclesias Dei amplificamus, et earum iura regali auctoritate tuemur, et confirmamus, antecessorum nostrorum piorum regum vel imperatorum exempla imitamur; et hoc nobis ad regni nostri celsitudinem, et praecipue ad animae nostrae salutem profuturum non ambigimus. Ea propter tam futurorum quam praesentium Christi, nostrique fidelium regni; noverit industria, quod nobis apud Traiectum civitatem residentibus, et de pace ac de statu regni tractantibus, fidelis noster Hardbertus eiusdem loci venerabilis episcopus, Conradus frater noster praepositus, decanus, et capitulum maioris Ecclesiae dictae civitatis ad nostram praesentiam venerunt, nostrae celsitudini supplicantes, ut sicut antecessores nostri, pii Romani reges et imperatores ipsam Ecclesiam Traiectensem multis honoribus et privilegiis dotaverunt; sic nostra regalis excellentia, ipsorum vestigia imitando, dictae Ecclesiae aliquam honoris praerogativam concedere dignemur. Nos itaque considerantes, quod regalem decet excellentiam illos honorare debere praerogativa ampliori, quorum devotionem

(1) Adde *missum*.

continuis obsequiis experimur: attendentes etiam, nos et antecessores nostros reges et imperatores in dicta Ecclesia a fundatione eius inter canonicos primum locum obtinere, nostramque praebendam in eadem duos deservire sacerdotes, pro nostra salute, et regni tranquillitate ac pace Dominum exorantes, et dicti Hardberti venerabilis episcopi fidele servitium, ac dilectorum nobis decani et capituli grata obsequia, et devotionem frequentem, qua nostram regalem excellentiam, et dilectam coniugem nostram Gertrudim reginam, per aliquod tempus in ipsa civitate commorantem, plurimum honorarunt, et propter hoc volentes eandem Ecclesiam maiorem Traiectensem honoris praerogativa speciali sublimare, ob remedium animae nostrae, et animarum domini Henrici III, avi nostri (cuius viscera in ipsa Ecclesia pro pignore sunt sepulta) et Henrici IV avunculi nostri imperatoris, nec non interventu dilectae coniugis nostrae reginae praedictae, ac Conradi fratris nostri charissimi, eiusdem Ecclesiae praepositi, ius eligendi et instituendi episcopum in ipsa Ecclesia, quod ad reges Romanorum et imperatores pertinere dignoscitur, et ab antecessoribus nostris regibus et imperatoribus usque ad nostra tempora est devolutum et deductum, antedictis praeposito, decano, ac capitulo Ecclesiae Traiectensis, ac dilectis nostris praeposito, decano, et capitulo ecclesiae Sancti Bonifacii eiusdem loci, eidem maiori Ecclesiae ab earum fundatione speciali fraternitate, ut nobis innotuit, coniunctis, in donationem perpetuam regali magnificentia concedimus in donum, et damus potestatem nostram omnimodam, a nullo successorum nostrorum infringendam, ut cum episcopatum praedictum vacare contigerit, iidem praepositi, decani, et capitula maioris, et Sancti Salvatoris Traiectensis antedicti, et nulli alii, nisi Ecclesiarum suarum concanonici, episcopum alium eligendi plenariam habeant potestatem. Ut autem haec nostra donatio, donum, et